

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma

Ranuan kunta

Hyvinvointilautakunta 27.6.2023 §231

RANUA

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto	6
2. Opiskeluhoiton kokonaisuus	7
3. Arvio opiskeluhoiton kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista palveluista	8
3.1. Esiopetus	8
3.2. Perusopetus	9
3.3. Lukio.....	10
3.4. Ranuan kr. kansanopisto	11
4. Oppilaitosten toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoiton edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi.	12
4.1. Esiopetus	13
4.1.1. Järjestyssäännöt	14
4.1.2. Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen	14
4.1.3. Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkistuksissa	15
4.2. Perusopetus	16
4.2.1. Järjestyssäännöt	18
4.2.2. Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen	18
4.2.3. Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen 20	
4.2.4. Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkistuksissa	21
4.3. Lukio.....	22
4.3.1. Järjestyssäännöt	24
4.3.2. Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen	24
4.3.3. Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen 26	
4.3.4. Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkistuksissa	27
4.4. Ranuan kr. kansanopisto	27
4.4.1. Järjestyssäännöt	29
4.4.2. Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen	31
4.4.3. Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen 33	
4.4.4. Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkistuksissa	34
5. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)	34
5.1. Esiopetus	35
5.1.1. Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)	36
5.1.2. Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen.....	36

5.1.3.	Opiskeluhooltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhooltorekisterille	37
5.1.4.	Tarittavan opiskeluhoollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä	37
5.1.5.	Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet	37
5.2.	Perusopetus	38
5.2.1.	Oppilaan ohjaaminen opiskeluhooltopalveluihin (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)	38
5.2.2.	Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen.....	39
5.2.3.	Opiskeluhooltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhooltorekisterille	40
5.2.4.	Tarittavan opiskeluhoollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä	41
5.2.5.	Opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa	41
5.2.6.	Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet	42
5.3.	Lukio.....	44
5.3.1.	Oppilaan ohjaaminen opiskeluhooltopalveluihin (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)	44
5.3.2.	Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen.....	44
5.3.3.	Opiskeluhooltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhooltorekisterille	45
5.3.4.	Tarittavan opiskeluhoollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä	45
5.3.5.	Koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet.....	46
5.4.	Ranuan kr. kansanopisto	46
5.4.1.	Oppilaan ohjaaminen opiskeluhooltopalveluihin (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)	46
5.4.2.	Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen.....	47
5.4.3.	Opiskeluhooltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhooltorekisterille	47
5.4.4.	Tarittavan opiskeluhoollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä	47
5.4.5.	Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet	48
6.	Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa..	48
6.1.	Esiopetus	49
6.1.1.	Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhooltopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen.....	49

6.1.2.	Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä	49
6.1.3.	Opiskeluhoillon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä	49
6.1.4.	Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi	49
6.1.5.	Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoillon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille	50
6.2.	Perusopetus	50
6.2.1.	Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoillon toteuttamiseen	50
6.2.2.	Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä	51
6.2.3.	Opiskeluhoillon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä	51
6.2.4.	Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi	53
6.2.5.	Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoillon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille	54
6.3.	Lukio.....	54
6.3.1.	Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoillon toteuttamiseen	54
6.3.2.	Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä	55
6.3.3.	Opiskeluhoillon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä	55
6.3.4.	Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi	57
6.3.5.	Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoillon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille	57
6.4.	Ranuan kr. kansanopisto	57
6.4.1.	Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoillon toteuttamiseen	58
6.4.2.	Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä	58
6.4.3.	Opiskeluhoillon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä	58
6.4.4.	Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi	58
6.4.5.	Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoillon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille	58
7.	Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma	59
7.1.	Kriisisuunnitelmat.....	60

7.2. Esiopetus	61
7.3. Perusopetus	63
7.3.1. Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi ja puuttumiseksi.....	63
7.4. Lukio.....	69
7.4.1. Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi ja puuttumiseksi.....	69
7.5. Ranuan kr. kansanopisto	73
7.5.1. Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi ja puuttumiseksi.....	73
8. Liite 1 Kriisisuunnitelmat.....	74
9. Liite 2 Perusopetuksen lomakkeet ja liitteet	74
10. Liite 3 Varhaiskasvatuksen lomakkeet ja liitteet	75
11. Liite 4 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma	75

1. Johdanto

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 3 §). Oppilaalla on oikeus saada maksutta opiskeluhoolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 §). Opiskeluhooltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus (YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989).

Opiskeluhoolto on matalan kynnyksen palvelua lapsille, oppilaille ja opiskelijoille, jotka opiskelevat esiopetuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Opiskeluhoollon tavoitteena on edistää oppilaiden ja koko kouluyhteisön ja -ympäristön hyvinvointia, huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja oppilaiden osallisuutta. Samalla turvataan varhainen tuki sitä tarvitseville.

Opiskeluhoollon palvelut, eli psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ovat vuoden 2023 alusta lukien hyvinvointialueen järjestämisvastuulla. Ranualla Lapin hyvinvointialue vastaa opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä.

Koulujen, oppilaitosten ja opiskelijoiden arjessa toteutuva opiskeluhoolto muodostuu kokonaisuudesta, jossa järjestämisvastuu kuuluu sekä koulutuksen järjestäjälle että hyvinvointialueelle. Koulutuksen järjestäjä on vastuussa opiskeluhoollon kokonaisuuden suunnitelmallisesta toteuttamisesta. Opiskeluhoolto tulee järjestää yhteistyössä opetustoimen sekä hyvinvointialueen opiskeluhooltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa siten, että opiskeluhoollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus.

Koulutuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022). **Tämä opiskeluhoitosuunnitelma on laadittu yhteisenä esi- ja perusopetukselle, lukiokoulutukselle sekä Ranuan kristilliselle kansanopistolle.**

Tässä opiskeluhoitosuunnitelmassa käytetään otsikkotasolla oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaista käsitteistöä: Käsitettä "opiskelija" käytetään koskien sekä lapsia, oppilaita että opiskelijoita. Käsitettä "oppilaitos" käytetään koskien sekä esiopetusyksikköä, koulua että oppilaitosta.

2. Opiskeluhuollon kokonaisuus

Yhteisöllinen opiskeluhuolto

Yhteisöllinen opiskeluhuolto edistää opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä yhteisön hyvää vuorovaikutusta ja osallisuutta. Yhteisöllinen opiskeluhuolto tukee koko kouluyhteisöä ja on ensisijainen opiskeluhuollon työmuoto. Yhteisöllisessä työssä kehitetään ja edistetään kouluympäristön terveellisyyttä, esteettömyyttä ja turvallisuutta sekä koko yhteisön hyvinvointia. Siihen kuuluvat myös koulun toimintakyvystä huolehtiminen ongelma- ja kriisitilanteissa. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on suunnitelmallista ja tavoitteellista työtä koulun arjessa. Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteuttavat kaikki koulun toimijat. Yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö suunnataan usein kaikille yhteisön jäsenille, mutta sitä voidaan myös kohdentaa tietyille luokka-asteille tai ryhmille, esimerkiksi koulun aloittamis- tai päättämisvaiheeseen tai yhteisesti tunnistettuun ongelmaan. Opiskelijoiden keskinäisen vuorovaikutuksen tukeminen tunne- ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen sekä ryhmien hyvästä ilmapiiristä huolehtiminen edistävät työrauhaa. Toiminnallisten ja luovuutta edistävien menetelmien käyttö opetuksessa sekä ennakointi ja kiireettömyys koulutyön järjestämisessä vahvistavat yhteisön hyvinvointia.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon sisältyvät yksittäiselle opiskelijalle annettavat kouluterveydenhoitajan, koululääkäarin, kuraattorin ja psykologin palvelut sekä monialaisessa asiantuntijaryhmässä toteutettava yksilökohtainen opiskeluhuolto. Asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaisesti tilanteen ja tarpeen mukaan. Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tuetaan tarvittaessa myös huoltajia heidän kasvatustyössään. Yksilötyö on ennaltaehkäisevää mutta myös korjaavaa. Tavoitteena on seurata ja edistää opiskelijan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Lapsen, nuoren ja perheen tuen tarpeen selvittäminen ja opiskeluhuollon tuen järjestäminen edellyttävät usein yhteistyötä opiskeluhuollon toimijoiden kesken. Yksilökohtainen opiskeluhuolto on opiskelijalle ja perheelle aina vapaaehtoista, ja ammattilaiset osallistuvat työskentelyyn opiskelijan tai huoltajan suostumuksella. Opiskelijan näkemykset huomioidaan häntä koskevissa asioissa iän ja kehitystason mukaisesti.

Työskentelyn lähtökohtana ja tavoitteena on lapsen/nuoren edun toteutuminen sekä hänen hyvinvointinsa ja oppimisensa turvaaminen. Opiskeluhooltoon osallistuvat ammattilaiset toimivat oppilaitoksissa sekä opiskeluhooltolain mukaisissa tehtävissä että perusopetuslain mukaisissa oppimisen ja koulunkäynnin tuen tehtävissä.

Opiskeluhoollon johtaminen kunnassa

Opiskeluhoollotyön ja opiskelijoiden oikeuksien lainmukainen toteutuminen varmistetaan ennakoivalla johtamisella, joka perustuu ajantasaiseen tietoon opiskelijoiden oppimisesta, terveydestä ja hyvinvoinnista sekä opiskeluhoollosta ja oppilaitoksesta toimintaympäristönä. Monialainen yhteistyö ja opiskeluhoollon johtaminen kokonaisuutena luovat edellytykset sille, että opiskelijalle tarjottava tuki on oikea-aikaista, yhdenvertaista ja että opiskeluhoolto on lapsi- ja nuorilähtöistä.

Opiskeluhoollon ohjausryhmä vastaa monialaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista opetuksen järjestäjän tasolla. Ohjausryhmä linjaa yhteiset tavoitteet opiskeluhoollon toiminnalle ja tukee niiden saavuttamista ja yhtenäisiä toimintatapoja. Lisäksi ohjausryhmä suunnittelee, kehittää ja arvioi kunnan opiskeluhoollon sekä ohjaa koulukohtaisten opiskeluhoolloryhmien toimintaa. Kunnan opiskeluhoollon ohjausryhmässä ovat mukana toimialat ja ammattiryhmät, joita opiskeluhoolto koskee. Mukana on hyvä olla yhteistyötahojen sekä oppilaiden ja huoltajien edustus.

3. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista palveluista

Arviot opiskeluhoollon käytettävissä olevista palveluista sekä kokonaistarpeesta on kerätty oppilaitoskohtaisesti. Ranualla ei tällä hetkellä ole saatavilla psykologipalveluja, mutta palvelun tarve on suuri.

3.1. Esiopetus

Esiopetuksessa on 39 lasta, joista 24 opiskelee monitoimikeskus Kerkässä ja 15 Kuhan koululla.

Neuvolapalvelut ovat Ranualla osa esioppilaan opiskeluhooltotyötä. Neuvolan kautta myös erikoislääkärin, psykologin ja puheterapeutin palvelut kattavat Ranuan esioppilaat. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja opettaa ja ohjaa jokaisessa esiopetusryhmässä kulloisenkin tarpeen mukaan lukujärjestyksensä mukaisesti. Tarvittaessa myös psykologi tai terapeutit jalkautuvat esiopetusyksiköihin tekemään yksilötutkimuksia.

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista esikoulussa

	Terveydenhoitajat	Koululääkäri	Kuraatori	Psykologi
Esiopetus	0,1	0,013		

Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta esikoulussa

	Terveydenhoitajat	Koululääkäri	Kuraatori	Psykologi
Esiopetus	0,1	0,013		0,05

3.2. Perusopetus

Ranuan kunnassa perusopetuksessa opiskelee 462 oppilasta vuosiluokilla 1-9. Perusopetusta järjestetään Kirkonkylän koulussa (vuosiluokat 1-6), Ranuan yläkoulussa (vuosiluokat 7-9) sekä Kuhan koulussa (vuosiluokat 1-6).

Tehostettua tai erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrä on noin 11 prosenttia oppilasmäärästä (taulukko 1). Oppilaan tarvitsema pedagoginen tuki ja oppilashuollollinen tuki pyritään kohdentamaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

	Oppilasta 2021-2022	Oppilasta LV 2022-2023	Oppilasta LV 2023-2024	Oppilasta LV 2024-2025
Oppilaita (1-9)	492	462		
Tehostettu tuki		23		
Eriytynen tuki	30	31		

Pidennetty oppivelvollisuus		8		
Pienryhmät lukumäärä/oppilasta		Yläkoulu 3/10+3+11 Alakoulu 2/6		
Kuraattorin tuki Tiedot Susannalta	tietoa ei saatavilla	87		
Monialaisen asiantuntijaryhmän tuki Tiedot rehtoreilta	YA 36	27		

Taulukko 1. *Opiskelijoiden tarvitsema pedagoginen ja oppilashuollollinen tuki*

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista perusopetuksessa kouluittain

	Terveystenhoitajat	Koululääkäri	Kuraattori	Psykologi
Kirkonkylän koulu	0,52	0.1	0.2	0
Yläkoulu	0,47	0.06	0.6	0
Kuhan koulu	0,15	0.045	0.1	0
YHTEENSÄ:	1,14	0,205	0.1	0

Arvio opiskeluhoillon kokonaistarpeesta perusopetuksessa kouluittain

	Terveystenhoitajat	Koululääkäri	Kuraattori	Psykologi
Kirkonkylän koulu	0,62	0.2	0,2	0,25
Yläkoulu	0,47	0.16	0,6	0,2
Kuhan koulu	0,15	0.045	0,1	0,1
YHTEENSÄ:	1,24	0,405	0,1	0,55

3.3. Lukio

Ranuan lukiossa opiskelee 61 opiskelijaa.

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista Ranuan lukiossa

	Terveydenhoitajat	Koululääkäri	Kuraattori	Psykologi
Lukio	0,06	0,01	0,1	

Arvio opiskeluhoillon kokonaistarpeista Ranuan lukiossa

	Terveydenhoitajat	Koululääkäri	Kuraattori	Psykologi
Lukio	0,6	0,01	0,1	0,1

3.4. Ranuan kr. kansanopisto

Ranuan kr.kansanopistossa opiskelee 138 nuorta, joista valtaosa on alaikäisiä oppivelvollisuuden piirissä olevia opiskelijoita. Opiskelijoiden kotikunnat ovat ympäri suomea ja ulkomailta tulevia opiskelijoita on vuosittain. Kansanopisto on sisäoppilaitos, jossa opiskelijat asuvat lukuvuoden opiston asuntoloissa kahden viikon periodin kerrallaan.

Kansanopiston sisäoppilaitosmuoto antaa nuorelle turvallisen ympäristön itsenäistyä ja kasvaa kantamaan vastuuta. Sisäoppilaitoksessa asuminen kasvattaa sosiaalisia vuorovaikutustaitoja sekä antaa oppivelvollisuusikäiselle nuorelle mahdollisuuden ammattilaisten avulla ja vertaisten seurassa vahvistua ihmisenä, itsenäistyä, oppia oman elämän hallintaa ja löytää voimavaroja tulevaisuuden kohtaamiseen. Nuoren ympärivuorokautinen oleminen kouluympäristössä vaatii erityistä opiskelijahuollon tukea opiston henkilökunnalta. Lisäksi kansanopiston oppivelvolliselle suunnattuun koulutukseen hakeutuu opiskelijoita, jotka tarvitsevat enemmän tukea opiskeluun, elämänhallintaan ja urasuunnitteluun.

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista Ranuan kr. kansanopistolla

	Terveydenhoitajat	Koululääkäri	Kuraattori	Psykologi
kr. kansanopisto	0,04	0,01	0,15	0

Arvio opiskeluhoillon kokonaistarpeista Ranuan kr. kansanopistolla

	Terveydenhoitajat	Koululääkäri	Kuraattori	Psykologi
kr. kansanopisto	0,04	0,01	0,15	0,3

Ranuan kr.kansanopistolla on kouluterveydenhoitaja 6h/kk eli 0.04 henkilötyövuotta . Lääkärin palvelua opiskelijat käyttävät Ranuan terveystieteiden päivystyksen kautta. Näin ollen oppilaitos ei voi antaa arviota käytetyn palvelun määrästä. Kuraattori on opistolla päivittäin 7,25h/vrk. Hyvinvointialue määritellyt kuraattoripalvelua 0,15 henkilötyövuotta. Psykologin palveluita saatavilla erittäin vähän. Psykologin palvelulle olisi suuri tarve. Opiskelijoiden kotikuntien sosiaali- ja perhetyöntekijät sekä terapeutit tekevät yhteistyötä opiskelijan asiassa tarpeen mukaan.

4. Oppilaitosten toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoitoon edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi.

Yhteisöllinen opiskeluhoito tarkoittaa toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Kaikkien koulun opiskelijoiden kanssa työskentelevien on tehtävissään edistettävä opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja oppilaitosten välistä yhteistyötä.¹

Hyvinvoiva yhteisö muodostuu luottamuksesta ja avoimuudesta ihmisten välillä, yhteisöön kuulumisen tunteesta ja kuulluksi tulemisesta. Yhteisöllistä hyvinvointia voidaan vahvistaa suunnitelluin toimenpitein. Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista.

Monialainen opiskeluhoitoon ohjausryhmä vastaa Ranuan kunnan opiskeluhoitoon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista (taulukko 2).

MONIALAINEN OPISKELUHOITOON OHJAUSRYHMÄ

Koulutuksen järjestäjä nimeää

Jäsenet: Hyvinvointilautakunnan nimeämä ryhmä

Kokoontuminen: Tarvittaessa
Tehtävät: Opiskeluhooltopalveluiden yleinen suunnittelu, kehittäminen, ohjaus ja arviointi Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, jossa opiskeluhoolto-osuus

Taulukko 2. Monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä

[Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointisuunnitelman](#) tavoitteena on määrittellä tavoitteet ja suuntaviivat kunnan lapsi- ja nuorisopoliittiselle toiminnalle sekä palveluiden kehittämiselle. Hyvinvointisuunnitelman tarkoituksena on edistää lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma liitetään Ranuan kunnan lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointisuunnitelmaan.

Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät sekä ongelmia ehkäisevät toimet ja palvelut muodostuvat usean eri toimijan ja tahon, kuten sosiaali- ja terveystieteiden, vapaa-ajan palveluiden, varhaiskasvatuksen, opetuksen ja muiden hyvinvointia tukevien palveluiden kokonaisuudesta. Kunnan palveluiden lisäksi lapsille, nuorille ja perheille suunnattuja palveluja tuottavat myös useat kolmannen sektorin toimijat ja yritykset. Toimijoiden välinen yhteistyö on keskeinen edellytys lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi ja tukemiseksi. Palveluiden tavoitteena on edistää lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä. Pääpainon tulisi olla ennaltaehkäisevässä toiminnassa.

Ranuan kunta on sitoutunut [UNICEFin lapsiystävällinen kunta -mallin](#) mukaiseen kehittämistyöhön vuodesta 2020. UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -malli on väline, jonka avulla kunnassa voidaan varmistaa, että lapsen oikeudet toteutuvat mahdollisimman hyvin kunnan jokaisen lapsen arjessa. Malli auttaa kuntia tekemään lasten kannalta oikeita ratkaisuja niin kunnan hallinnossa kuin lasten arjen palveluissa.

4.1. Esiopetus

Ranuan kunnan esiopetuksen yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä vastaa esiopetuksen opiskelijahuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa opetuksen järjestäjän nimeämä edustaja.

Opetuksen järjestäjä ja opiskelijahuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista.

Opiskeluhooltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen

tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä

- kaikkien esiopetusyksiköiden yhteinen
- vastaa esiopetuksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista
- vastuuhenkilö: opetuksen järjestäjän nimeämä viranhaltija
- yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen ja kehittäminen
- kokoontuu kaksi kertaa lukuvuodessa
- ryhmän jäsenet: varhaiskasvatusjohtaja, esiopettajat, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, hooltajien edustajat
- kevätlukukaudella voidaan tehdä lapsille pienimuotoinen kysely liittyen kokonaisvaltaiseen opiskeluhooltoon (oppiminen, psyykinen/fyysinen terveys, sosiaalinen hyvinvointi), jolloin lapsen osallisuus tulee esille.

4.1.1. Järjestyssäännöt

Esiopetus järjestetään lukuvuonna 2023–2024 Kuhan ja Kirkonkylän koulun yhteydessä omina yksiköinä. Esiopetuksessa noudatetaan näiden koulujen järjestyssääntöjä.

Järjestyssäännöillä edistetään esiopetuksen ja koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä koulu-yhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöt ohjaavat kaikkea koulutusta koskevan lainsäädännön nojalla järjestettyä koulujen työsuunnitelman mukaista opetusta ja siihen liittyvää toimintaa.

Jokaisella koululla on laadittu järjestyssäännöt opetushallituksen ohjeen pohjalta (OPH määräykset ja ohjeet 2016:2). Järjestyssäännöt tarkistetaan tarvittaessa ja oppilaat pääsevät vaikuttamaan järjestyssääntöihin oppilaskunnan hallituksen kautta.

Koulukohtaisesti laaditut järjestyssäännöt löytyvät perusopetuksen liitteistä.

4.1.2. Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Kun huoltaja on ilmoittanut lapsen esiopetukseen, lähtökohtana on, että lapsi osallistuu kaikkeen toimintaan. Opetuksen järjestäjä päättää ja tiedottaa huoltajille lapsen sairaudesta tai muusta syystä johtuvan vapautuksen hakemiseen liittyvistä käytännöistä. Huoltaja, opettaja sekä esiopetuksen järjestämiseen osallistuva henkilöstö huolehtivat yhteistyössä lasten säännöllisestä osallistumisesta esiopetukseen. Huoltajat ilmoittavat lapsen poissaolosta Daisy-/Wilma-järjestelmän kautta.

4.1.3. Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkistuksissa

Turvalliseen opiskeluympäristöön kuuluvat fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Hyvät työ- ja oppimisolosuhteet luovat edellytykset yhteisön hyvinvoinnille, työkyvyn säilyttämiselle sekä tulokselliselle oppimiselle. Oppimisympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkastetaan yhteistyössä opiskelijoiden, opiskeluterveydenhuollon, henkilöstön, työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Lain edellyttämistä tarkastuksista laaditaan raportti ja todetuista puutteista ja niiden korjaamisesta laaditaan suunnitelma, jonka toimeenpanoa seurataan.

Tapaturmien ehkäisemiseksi on tärkeää, että kaikilla kouluyhteisön jäsenillä on tiedossa yhteiset säännöt ja toimintatavat. Koulussa tapahtuvia tapaturmia ehkäistään kartoittamalla riskit ja vaaranpaikat. Riskien kartoittaminen ja riskien arviointi tehdään vuosittain.

Hoitoa tarvitseva opiskelija ohjataan mahdollisen ensiavun jälkeen terveydenhoitajalle tai terveyskeskukseen, vakavissa tapauksissa tilataan ambulanssi. Tapaturman sattuessa ollaan yhteydessä oppilaan huoltajaan. Koulutapaturmasta tulee aina tehdä kirjallinen ilmoitus. Toimintatavat ensiavun järjestämisestä ja hoitoonohjauksesta on kuvattu Ranuan varhaiskasvatuksen kriisisuunnitelmassa (liitteenä).

Ranuan kunnassa on laadittu koulukuljetusopas, josta selviää koulukuljetuksen periaatteet ja käytänteet. Opas löytyy Ranuan kunnan kotisivuilta osoitteesta <https://paatokset.ranua.fi/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=20211521-6> Oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia.

Kyyditysoppilaille on järjestetty aamuisin esiopetuksessa valvonta ja heitä ollaan vastassa taksipysäkillä. Iltapäivisin esioppilaat saatellaan taksiin.

Ranuan kunta tekee omalta osaltaan jatkuvaa työtä koulumatkojen turvallisuuden parantamiseksi. Huoltajat ovat ensisijaisesti velvollisia opastamaan lapsiaan liikkumaan turvallisesti liikenteessä.

4.2. Perusopetus

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoolto) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä.

Koulussa opiskeluhoolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Yhteisöllisen työn suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa koulun yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä (OHR), jota johtaa yksikön johtaja/rehtori.

Opiskeluhoitoryhmän ensisijainen tehtävä on yhteisöllinen opiskeluhoolto: koulu- ja opiskeluympäristön sekä yhteisön terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin varmistaminen. Koulukohtaiset opiskeluhoitoryhmät on esitelty kuviossa 1.

KOULUKOHTAINEN OPISKELUHOULTORYHMÄ - johtaa REHTORI		
Yhteisöllinen opiskeluhoolto	Kerran kuussa kokoontuva opiskeluhoitoryhmä	Kerran viikossa kokoontuva opiskeluhoitoryhmä (yläkoulu)
Jäsenet: huoltajaedustajat (vanhempainyhdistys nimeää), oppilasedustajat (oppilaskunnan hallitus nimeää), erityisopettaja, (yläkoulu: opinto-ohjaaja), kuraattori, terveydenhoitaja, lääkäri, psykologi, rehtori ja tarpeen mukaan muut kutsuttavat	Jäsenet: erityisopettaja, opinto-ohjaaja, kuraattori, terveydenhoitaja, lääkäri, psykologi, rehtori. Kunkin jäsenen läsnäolo sovitaan tarpeen mukaan erikseen.	Jäsenet: erityisopettaja, opinto-ohjaaja, kuraattori, terveydenhoitaja, rehtori.
Kokoontuminen: vähintään kerran lukuvuodessa	Kokoontuminen: noin kerran kuukaudessa, Kuhan koululla tarpeen mukaan	Kokoontuminen: viikoittain

<p>Tehtävät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kouluyhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen, ehkäisevä toiminta - Opiskeluhoillon suunnittelu, kehittäminen, toteuttaminen ja arviointi oppilaitostasolla - Hyvinvointia edistävät käytänteet - Kyselyiden tulosten käsittely, esim kouluterveyskysely, hyvinvointiprofiili - Koti-koulu -yhteistyön vahvistaminen - Opiskeluhoitosuunnitelman koulukohtaisten osuuksien tarkistaminen ja päivittäminen tarvittaessa 	<p>Tehtävät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Osallistuminen tarpeen mukaan monialaiseen asiantuntijaryhmään - Seuraa opiskeluhoillon kokonaistarvetta ja reagoi huolenaiheisiin 	<p>Tehtävät:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opiskeluhoitoasioiden koordinointi • Vastaa vuosittain kriisitoimintamallien päivittämisestä ja organisoii toimintaa kriisitilanteessa • Ottaa vastaan <i>häirintä</i> - ilmoitukset ja organisoii tapausten selvittämisen • Opetusjärjestelyihin (mm. tehostettu ja erityinen tuki) liittyvien asioiden organisointi
---	--	---

Kuvio 1. Koulukohtainen opiskeluhoito.

Kirkonkylän koululla, Ranuan yläasteella ja Kuhan koululla toimii omat oppilaskunnat. Kaikki oppilaat ovat oppilaskunnan jäseniä ja oppilaskunta valitsee keskuudestaan oppilaskunnan hallituksen. Uusi hallitus valitaan joka syksy. Toimintaa ohjaa oppilaskunnan ohjaava opettaja. Oppilaskuntatoiminnan tavoitteena on kehittää oppilaiden kykyjä ja taitoja toimia omien ryhmiensä edustajina, pyrkiä parantamaan oppilaiden asemaa koulussa sekä tarjota oppilaille tarkoituksenmukaisella tavalla mahdollisuus osallistua ja ottaa vastuuta yhteisten asioiden hoidosta omassa kouluyhteisössä.

Kouluilla on myös kummi-/tukioppilastoimintaa.

Opiskeluhoillon kokonaistarvetta on tarkasteltu keskustelemalla koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa, kuulemalla eri asiantuntijoita sekä jatkuvana reflektointina koulukohtaisessa opiskeluhoiltoryhmässä. Merkittävää tietoa opiskeluhoillon kokonaistarpeesta antavat myös Kouluterveyskyselyn kuntakohtaiset tulokset, [Ranuan kunnan lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointisuunnitelma \(2021-2025\)](#) sekä muut hyvinvointia mittaavat kyselyt, esimerkiksi Hyvinvointiprofiili ja Mitä kuuluu?-kysely.

Kouluterveyskysely tuottaa runsaasti tietoa nuorten elinoloista, kouluoloista, koetusta terveydestä, terveystottumuksista sekä opiskelijahuollosta. Kouluterveyskysely toteutetaan parittomina vuosina koko maassa. Oppilaat vastaavat kyselyyn koulupäivän aikana opettajan valvonnassa. Kysely on vapaaehtoinen ja nimetön. Kyselyyn osallistuvat perusopetuksen 4. ja 5.

vuosiluokkien oppilaat ja heidän huoltajansa, perusopetuksen 8. ja 9. vuosiluokkien oppilaat.

4.2.1. Järjestyssäännöt

Järjestyssäännöillä edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä koulu yhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöt ohjaavat kaikkea koulutusta koskevan lainsäädännön nojalla järjestettyä koulujen työsuunnitelman mukaista opetusta ja siihen liittyvää toimintaa.

Jokaisella koululla on laadittu järjestyssäännöt opetushallituksen ohjeen pohjalta (OPH määräykset ja ohjeet 2016:2). Järjestyssäännöt tarkistetaan tarvittaessa ja oppilaat pääsevät vaikuttamaan järjestyssääntöihin oppilaskunnan hallituksen kautta.

Koulukohtaisesti laaditut järjestyssäännöt löytyvät perusopetuksen liitteistä.

4.2.2. Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Koulussa pyritään ennaltaehkäisemään poissaoloja varhaisella puuttumisella ja auttamisella, sillä poissaoloilla voi olla monenlaisia seurauksia lapsen ja nuoren hyvinvoinnille sekä oppimiselle. Turvallinen ilmapiiri, oppilaan osallisuuden vahvistaminen, mielekkäiden oppimiskokemusten tarjoaminen sekä itsetunnon tukeminen ovat keskeisiä tekijöitä myös poissaolojen ennaltaehkäisyssä.

Perusopetuslaki velvoittaa huoltajan huolehtimaan lapsensa oppivelvollisuuden suorittamisesta (PoL 26 §). Oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluu läsnäolo koulussa.

Ranuan kouluissa on käytössä sähköinen www-liittymä Wilma, josta huoltajan on mahdollista seurata oppilaan koulutyöskentelyn sujumista sekä tuntimerkintöjä. Opettaja merkitsee oppilaan poissaolon merkinnällä ”selvittämätön”, jos huoltajalta ei ole tullut tietoa poissaolon syystä. Huoltaja voi Wilman avulla selvittää oppilaan poissaolon syyksi vain terveydelliset syyt tai luvattoman poissaolon. Muut syyt (luvalliset poissaolot) tulee anoa ennen poissaoloa. Luokanopettaja/valvoja voi perustellusta syystä myöntää luvan enintään kolmen päivän poissaoloon, poissaoloanomus tulee tehdä vähintään kolme arkipäivää ennen poissaoloa. Pidemmistä poissaoloista päättää rehtori ja pidempää poissaoloa tulee anoa vähintään viikko ennen ajankohtaa. Poissaoloanomukset (luvallinen poissaolo) tehdään Wilmassa. Oppilaan tulee selvittää etukäteen poissaoloajalta koulussa opiskeltavat asiat, kotitehtävät ja mahdolliset kokeet asianomaisten opettajien kanssa. Huoltajalla on velvollisuus huolehtia oppilaan opiskelusta poissaolon ajan.

Kesken koulupäivän saa koulusta poistua vain terveydenhoitajan, opettajan tai rehtorin luvalla.

Oppilaan runsaisiin poissaoloihin tulee kiinnittää huomiota. Koulun kaikkien aikuisten tehtävänä on turvata ja tukea oppilaan säännöllistä koulunkäyntiä, sillä runsaat poissaolot voivat vaikuttaa heikentävästi oppilaan koulutyöhön, hyvään kasvuun ja hyvinvointiin, syystä riippumatta. On tärkeää pyrkiä ennakoimaan tilanteet ja tehdä yksittäistä opiskelijaa koskevat tukiratkaisut hyvissä ajoin.

Lähtökohtana on, että opiskelija saa opetussuunnitelman mukaista opetusta osallistumalla opetukseen. Jos opiskelija ei sairauden vuoksi voi osallistua kouluopetukseen, hänen opetuksensa voidaan järjestää antamalla hänelle ohjausta, oppimateriaalia ja oppimista tukevaa arviointipalautetta kotiin (tai muuhun paikkaan). Yhteistyö huoltajan kanssa on tällaisessa tilanteessa erityisen tärkeää. Oppilaalle tulee laatia oppimissuunnitelma, jonka avulla opintojen etenemistä voidaan suunnitella ja toteuttaa. Erityisen tuen oppilaan kohdalla asiat kirjataan hänelle laadittuun henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS). Sairaana oleva opiskelija ei välttämättä pysty etenemään opinnoissaan samaan tahtiin kuin koulussa opiskelevat. Kun opiskelija palaa kouluun sairauden jälkeen, voidaan hänelle tarvittaessa antaa tukiovetusta ja/tai laaja-alaista erityisopetusta. Poissaolot eivät sinällään johda esimerkiksi luokalle jättämiseen tai suorituksen hylkäämiseen. Arvioinnin ja arvosanan antamisen perusteena on oppilaan osaaminen suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Poissaolojen seurannan tuntimäärärajat lukuvuoden aikana ja ohjeistus yhteistyön järjestämiseksi Ranuan perusopetuksessa on esitetty kuviossa 2. Luokanopettajalla/valvojalla on velvollisuus seurata oppilaiden poissaoloja ja reagoitava niihin opiskeluhoitosuunnitelman mukaisesti yhteydenotolla kotiin sekä järjestämällä monialainen asiantuntijaryhmä.

Ennaltaehkäisevä toiminta	
Yhteisöllisen opiskeluhoillon keinoin lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Sujuva yhteistyö kodin ja koulun välillä. Luokanopettaja/valvoja seuraa oppilaiden läsnäoloa koulussa systemaattisesti ja jatkuvasti.	
Huoli puheeksi yli 50 tuntia	
Oppilaan poissaoloista herää huoli kotona/koulussa. Luokanopettaja/ valvoja keskustelelee asiasta oppilaan kanssa ja on yhteydessä puhelimitse huoltajiin ja sopii tarvittaessa yhteydenotosta opiskeluhoillon työntekijään (kuraattori/terveydenhoitaja).	Opettajalla on lain mukainen velvoite seurata ja puuttua poissaoloihin. Opiskeluhooltohenkilöstön konsultointi mahdollisimman matalalla kynnyksellä. Puhelusta tuntimerkintä wilmaan.

Poissaoloja yli 80 tuntia	
Jos poissaoloja tulee edelleen puhelinkeskustelun jälkeen (poissaoloja yli 80 h), luokanopettaja/valvoja kutsuu koolle monialaisen asiantuntijaryhmän. Tämä kokoontuminen kerää yhteen ne toimijat, joista arvioidaan olevan hyötyä oppilaan koulunkäynnin tukemisessa (esimerkiksi oppilas, huoltaja, luokanopettaja/valvoja, kuraattori ja/tai terveydenhoitaja). Palaverista tehdään wilmaan opiskeluhoitomuistio, johon kirjataan sovitut toimenpiteet, koulun tukitoimet ja vastuutahot. Lisäksi sovitaan, miten poissaolojen seuranta jatketaan ja missä kohtaa on syytä kokoontua uudestaan. Jos oppilaalla on selkeästi sellaisia terveydellisiä haasteita, jotka voivat aiheuttaa poissaoloja, seuraavia huolenportaita ei ole välttämätöntä seurata.	Poissaolotunnit lasketaan koko lukuvuoden ajalta. Tuntimäärään lasketaan myös vanhempien hyväksymät poissaolot, mutta ei etukäteen anottuja lomina. Luokanopettaja/valvoja pyytää kuraattoria tekemään oppilaan kanssa kartoituksen poissaolojen syistä ja kokonaistilanteesta (tarvittaessa kuraattori konsultoi opettajia ohjaajia, terveydenhoitajaa jne). Kartoituksessa käytetään koulupoissaolokyselyä (esim. SRAS-R tai ISAP).
Poissaoloja yli 120 tuntia	
Jos poissaoloja tulee edelleen (poissaoloja yli 120 h), eivätkä poissaolot selity selkeästi esimerkiksi terveyssyillä, kutsutaan yhteistyöhön mukaan koulun ulkopuolisia toimijoita (esimerkiksi sosiaalityöntekijä, lääkäri, psykologi) ja järjestetään palaveri, jossa käsitellään koulupoissaolokyselyn (kuraattori) tulokset ja pohditaan keinoja poissaolojen vähentämiseksi. Sovitaan yhdessä, miten oppilaan tilanteen etenemistä seurataan ja kuka siitä miltäkin osin vastaa. Sovitut toimenpiteet ja koulun tukitoimet kirjataan jo aikaisemmin avattuun opiskeluhoitomuistioon.	Sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto harkittava.
Poissaoloja yli 150 tuntia	
Koulu on tässä vaiheessa selvittänyt poissaolojen syitä omalta osaltaan ja käyttänyt koulun tukitoimia monipuolisesti. Kaikki prosessin vaiheet on kirjattu samaan opiskeluhoitomuistioon. Mikäli tukitoimet ja seurantalaverit eivät auta ja poissaoloja kaikesta huolimatta kertyy lisää niin, että on huoli oppilaan kasvusta ja kehityksestä, tehdään joko sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto tai lastensuojeluilmoitus konsultaation pohjalta. Sosiaalityöntekijän kanssa sovitaan myös seurantalaverin ajankohta ja vastuuhenkilö oppilaan asioissa. Jos poissaoloja on yli 150 tuntia, voidaan oppilasta/huoltajaa vaatia toimittamaan terveydenhuollon ammattilaisen antama sairauslomatoistuksen poissaololle, myös tämä kirjataan muistioon. Sairauslomatoistuksen vaatimisesta tulee ilmoittaa myös terveydenhoitajalle.	Tilannetta seurataan jatkuvasti. Lastensuojeluilmoitus harkittava. Lastensuojeluilmoituksen pohjana on huoli poissaolojen aiheuttamasta syrjäytymisriskistä ja normaalin kehityksen ja koulunkäynnin vaarantumisesta. Ilmoituksessa mainitaan koulussa jo tehdyt kartoitukset, tukitoimet sekä huoltajien kanssa tehty yhteistyö.
Huom! Kaikki poissaolot eivät ole samanlaisia: esimerkiksi jos oppilas on säännöllisesti aamu- tai iltapäivätunteja poissa tai tietyn oppiaineen tunteja poissa, ei edellä mainitut tuntimäärät tule niin helposti täyteen, mutta poissaoloilla on todennäköisesti jokin taustalla oleva syy, mikä tulee selvittää. Keskeinen ajatus on toimia heti kun huoli herää. Ohessa esitetyt tuntimäärät ovat "takaraja", jota ennen saa (ja pitää) toimia, mikäli poissaolot herättävät luokanopettajassa/valvojassa huolta.	
Jos oppilaalle on tehty päätös erityisistä opetusjärjestelyistä ja esimerkiksi sovittu lyhennetty koulupäivä, nämä poissaolot merkitään <i>erityisinä opetusjärjestelyinä</i> , eikä näitä huomioida poissaolokertymässä.	

Kuvio 2. Ranuan perusopetuksen koulut noudatettavat poissaolojen huolirajat lukuvuoden aikana ja toimintatavat poissaoloissa.

4.2.3. Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Tupakkatuotteiden hallussapito on kielletty alle 18-vuotiailta. Hallussapito- ja käyttökielto on kirjattu myös koulun järjestyssääntöihin. Mikäli opiskelija jää

kiinni tupakan hallussapidosta takavarikoidaan tupakointivälineet ja ollaan yhteydessä huoltajiin. Mikäli opiskelija jää kiinni tupakoinnista, soittaa opiskelija itse huoltajalleen tapahtuneesta opettajan ja/tai rehtorin valvonnassa, lisäksi koululla pidetään terveystiedon opettajan kanssa kasvatustiedustelu asiasta. Toisesta kerrasta ilmoitus samalla periaatteella kotiin ja opiskelija kirjoittaa opettajan valvonnassa 150 sanan mittaisen aineen tupakoinnin vaaroista ja tupakoimattomuuden hyvistä puolista. Kolmannella kerralla ollaan yhteydessä joko sosiaaliviranomaisiin tai poliisiin. Toimintamalli tupakointiin ja muihin päihteisiin liittyen on kuvattu Perusopetuksen kurinpitosuunnitelmassa.

Tupakkatuotteiden käyttö on kielletty koko koulukiinteistön sisä- ja ulkoalueilla, kiello koskee myös tilojen ilta- ja viikonloppukäyttäjiä. Koulun aikuiset ovat velvollisia puuttumaan koulualueella tupakoimiseen.

Jos oppilaan epäillä olevan päihtynyt, otetaan yhteyttä huoltajiin, että he hakevat oppilaan kotiin ja tehdään lastensuojeluilmoitus sekä ollaan tarvittaessa yhteydessä poliisiin. Huumeiden ja alaikäisen alkoholin hallussapito on aina poliisin asia. Asian havainnut koulun aikuinen hoitaa asian alusta loppuun asti ja tiedottaa myös oppilaan luokanopettajaa/luokanvalvojaa sekä rehtoria.

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäisemiseksi järjestetään erilaisia teematapahtumia, luentoja ja opetustuokioita. Lisäksi osallistutaan valtakunnallisiin ja koulun omiin kampanjoihin, joita ovat muun muassa Camera Obscura, Smoke Free ja Uskalla sanoa. Teemoja käsitellään oppilaiden kanssa tunneilla (terveystieto) ja kouluterveydenhoitajan tarkastuksissa sekä huoltajille suunnatuissa huoltajailloissa.

Opiskeluhoollon rooli päihdetyössä on päihteiden käytön ennaltaehkäisevä työ, varhainen tunnistaminen ja puuttuminen.

4.2.4. Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkistuksissa

Turvalliseen opiskeluympäristöön kuuluvat fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Hyvät työ- ja oppimisolosuhteet luovat edellytykset yhteisön hyvinvoinnille, työkyvyn säilyttämiselle sekä tulokselliselle oppimiselle. Oppimisympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkastetaan yhteistyössä opiskelijoiden, opiskeluterveydenhuollon, henkilöstön, työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Lain edellyttämistä tarkastuksista laaditaan raportti ja todetuista puutteista ja niiden korjaamisesta laaditaan suunnitelma, jonka toimeenpanoa seurataan.

Tapaturmien ehkäisemiseksi on tärkeää, että kaikilla kouluyhteisön jäsenillä on tiedossa yhteiset säännöt ja toimintatavat. Koulussa tapahtuvia tapaturmia

ehkäistään kartoittamalla riskit ja vaaranpaikat. Riskien kartoittaminen ja riskien [arviointi](#) tehdään vuosittain.

Hoitoa tarvitseva oppilas ohjataan mahdollisen ensiavun jälkeen terveydenhoitajalle tai terveyskeskukseen, vakavissa tapauksissa tilataan ambulanssi. Tapaturman sattuessa ollaan yhteydessä oppilaan huoltajaan. Koulutapaturmasta tulee aina tehdä kirjallinen ilmoitus. Toimintatavat ensiavun järjestämisestä ja hoitoonohjauksesta on kuvattu kriisisuunnitelmassa (liitteenä).

Ranuan kunnassa on laadittu koulukuljetusopas, josta selviää koulukuljetuksen periaatteet ja käytänteet. Opas löytyy Ranuan kunnan kotisivuilta osoitteesta <https://paatokset.ranua.fi/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=20211521-6> Oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään 3 tuntia.

Kyyditysoppilaille on järjestetty koululle valvonta. Aamuisin oppilaan tulee tulla suoraan koululle. Kyydistä voi jäädä välille vain, jos yläkoulun oppilaalla on esimerkiksi liikuntaa Peuralla tai jäähallilla. Koulupäivän päätyttyä oppilas voi nousta kyytiin kuljetuksen normaalin reitin varrelta asianmukaisesta paikasta (linja-autopysäkki).

Ranuan kunta tekee omalta osaltaan jatkuvaa työtä koulumatkojen turvallisuuden parantamiseksi. Huoltajat ovat ensisijaisesti velvollisia opastamaan lapsiaan liikkumaan turvallisesti liikenteessä.

4.3. Lukio

Ranuan lukion opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa **koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä** (taulukko 3)

LUKION OPPILAITOSKOHTAINEN OPISKELUHUOLTORYHMÄ	
Yhteisöllinen opiskelijahuolto	
Jäsenet:	
<ul style="list-style-type: none"> • rehtori, johtaa toimintaa • kuraattori, terveydenhoitaja, opinto-ohjaaja • opettajakunnan edustaja (opettajainkokous nimeää) • opiskelijakunnan edustaja (opiskelijakunnan hallitus nimeää) 	
Kokoontuminen:	

- Vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa: kerran syyslukukaudella ja kerran kevätlukukaudella

Tehtävät:

- Edistää lukioyhteisön terveellisyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta sekä kehittää lukion yhteisöllistä opiskelijahuoltoa.
- Kerää lukioyhteisön terveellisyyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvää tietoa, arvioi sitä sekä kehittää lukion toimintakulttuuria sen pohjalta.
- Parantaa opiskelijoiden mahdollisuuksia osallistua lukion toiminnan kehittämiseen.
- Kehittää kodin ja lukion välistä yhteistyötä.
- Kehittää lukion ja sen toimintaympäristön välistä yhteistyötä.
- Päivittää lukion opiskeluhooltosuunnitelmaa tarpeen mukaan.

Taulukko 3. Lukion oppilaitoskohtainen opiskeluhooltotyöryhmä

Jokainen lukion opiskelija kuuluu lukion opiskelijakuntaan. Lukuvuoden alussa opiskelijakunta valitsee vaalilla joukostaan hallituksen, jonka toimintakausi jatkuu siihen saakka, kunnes seuraava opiskelijakunnan hallitus on saatu valituksi. Opiskelijakunnan hallitus edustaa lukion opiskelijoita koulun kehittämiseen liittyvissä asioissa sekä organisoii opiskelijoiden toivomaan toimintaa ja tapahtumia yhteistyössä opettajakunnan kanssa. Opiskelijakunnan hallitus nimeää joukostaan puheenjohtajan, sihteerin, rahastonhoitajan, tasa-arvovaltuutetun, lukion opiskeluhooltoryhmän jäsenen sekä muita tarpeelliseksi katsomiaan tehtävän hoitajia. Opiskelijakunnan hallitusta ohjaa yksi lukuvuodeksi tehtävään nimetty lukion opettaja.

Opiskelijakunnan hallitus laatii lukuvuoden alussa toimintasuunnitelman tulevalle lukuvuodelle. Lukuvuoden päättyessä hallitus laatii toimintakertomuksen kuluneesta lukuvuodesta. Toimintasuunnitelma ja -kertomus esitellään koko lukion opiskelijakunnalle. Opiskelijakunnan hallituksella on mahdollisuus pitää kokouksia koulupäivän aikana.

Lukiolla järjestetään vähintään yksi kehityskeskustelutilaisuus lukuvuoden aikana. Siihen osallistuu koko opiskelijakunta yhdessä lukion opettajien kanssa. Tilaisuudessa käsitellään kulloinkin lukion kehittämisen näkökulmasta ajankohtaisia asioita ja annetaan opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä asioista.

Lukion toiminnassa pyritään edistämään opiskelijakunnan yritteliäisyyttä ja toiminta-ajatuksia. Opiskelijakuntaa tuetaan mahdollistamalla varainkeruu hyväntekeväisyystarkoituksessa tai opiskelijakunnan oman toiminnan edistämiseksi

Lukuvuosittain varataan opiskelijakunnalle mahdollisuus toteuttaa oma retkipäivä kevätlukukaudella koulupäivän aikana.

4.3.1. **Järjestyssäännöt**

Lukiolle on laadittu järjestyssäännöt soveltaen Opetushallituksen ohjeita (OPH:n ohje 1/012/2016). Järjestyssäännöt tarkistetaan tarpeen vaatiessa ja ne ovat nähtävillä koulun ilmoitustaululla, lukion verkkosivuilla sekä Wilmassa.

Opettajakunta käy järjestyssäännöt läpi jokaisen lukuvuoden alussa ja käynnistää niiden muuttamisprosessin, mikäli näkee sen tarpeelliseksi. Järjestyssääntöjä voidaan muuttaa myös opiskelijakunnan, rehtorin tai huoltajien aloitteesta.

Järjestyssääntöjä muutettaessa on kuultava opiskelijakuntaa ja lukion opettajia. Myös huoltajien ja koulun muuta henkilökuntaa voidaan kuulla asiassa. Rehtori vastaa järjestyssääntöjen tarkastamisesta ja niiden vahvistamisesta.

4.3.2. **Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen**

Opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä. Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijan poissaoloa koskevista menettelyistä (lukiolaki 714/2018 § 30).

Ryhmänohjaaja voi hakemuksesta myöntää poissaololuvan enintään kolmeksi päiväksi. Sitä pidemmät poissaolot tulee anoa rehtorilta.

Opiskelija tai alaikäisen opiskelijan huoltaja selvittää poissaolot ryhmänohjaajalle. Poissaolot on selvitettävä viimeistään poissaoloa seuraavan päivän aikana.

Mikäli opiskelijalla on enemmän kuin kolme poissaoloa, on ne kaikki pystyttävä selvittämään hyväksytysti, jotta hän saa osallistua kokeeseen. Muussa tapauksessa opintojakson suorittaminen katsotaan keskeytyneeksi. Keskeytyneen opintojakson voi suorittaa tenttimällä aikaisintaan seuraavan jakson aikana.

Viiden poissaolon jälkeen opintojakson opettajalla on oikeus vaatia opiskelijalta lisäsuorituksia, jotka on palautettava ennen kokeeseen osallistumista.

Kahdeksan poissaolon jälkeen opintojakson suorittaminen katsotaan keskeytyneeksi. Mikäli poissaolot johtuvat opiskelijasta riippumattomasta syystä esim. sairaudesta, tai opiskelijalle on hakemuksesta myönnetty pitkä poissaolo, katsotaan tapauskohtaisesti, voiko opiskelija suorittaa opintojakson loppuun osittain tenttimällä tai muilla lisäsuorituksilla.

Hyväksyttäviksi poissaoloiksi katsotaan

- lääkärin tai terveydenhoitajan todistama sairaus
- huoltajan tai täysi-ikäisen opiskelijan ilmoittama äkillinen sairaus
- terveydenhoitohenkilökunnan määräämä tarkastus tai käynti
- vakava tapahtuma opiskelijalle itselleen tai hänen läheiselleen
- autokoulun insinööriajo, kirjallinen koe ja ajotunnit
- ryhmänohjaajan tai rehtorin hakemuksesta myöntämä poissaolo
- välttämätön kotiapu, jota ei voi siirtää. Tässäkin tapauksessa lupa poissaoloon on anottava etukäteen, eikä työ saa olla palkallista ansiotyötä.

Poissaoloiksi ei lainkaan merkitä

- koulun kokeisiin tai ylioppilaskokeisiin osallistumista
- opetukseen liittyviä vierailuja ja koulun edustustehtäviä
- kutsuntoihin osallistumista
- Ranuan kunnan lautakuntien, opiskelijakunnan hallituksen tai Lukiolaisten Liiton kokouksiin osallistumista
- koulun järjestämiin tilaisuuksiin osallistumista.

Mikäli opiskelija ei saavu ajoissa oppitunnille, voi opettaja huomauttaa häntä asiasta. Jos myöhästymiset ovat jatkuvia, on opettajalla oikeus olla ottamatta

opiskelijaa oppitunnille ja tällöin opiskelijalle merkitään luvaton poissaolo. Myöhästymiset katsotaan jatkuviksi, jos opintojakson oppitunneilta on myöhästytty enemmän kuin viisi kertaa. Yli 20 minuutin myöhästymisen katsotaan poissaoloksi.

Opiskelija ja hänen huoltajansa voivat seurata poissaoloja Wilman kautta. Mikäli poissaoloja kertyy runsaasti ja ne uhkaavat hidastaa tai katkaista opintojen etenemisen, ratkaistaan asia opiskeluhuollollisesti monialaisessa asiantuntijaryhmässä, jonka kutsuu koolle ryhmänohjaaja.

4.3.3. Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Tupakkatuotteiden hallussapito on kielletty alle 18-vuotialta. Lisäksi väkevien alkoholijuomien hallussapito on kielletty alle 20-vuotialta. Alkoholijuomien ja tupakkatuotteiden markkinoiminen ja esillä pitäminen on kielletty koulun järjestyssäännöissä. Huumausaineiden hallussapito on täysin kielletty.

Tupakkatuotteiden käyttö on kielletty koko koulukiinteistön sisä- ja ulkoalueilla, ja kielto koskee myös tilojen ilta- ja viikonloppukäyttäjiä. Koulun rehtorin ja opettaja ovat velvollisia puuttumaan koulualueella tapahtuvaan tupakoimiseen.

Koulu yhteisön jäsen ei saa olla päihteiden tai huumeiden vaikutuksen alainen kouluaikana, koulualueella tai koulun järjestämissä tilaisuuksissa.

Jos opiskelijan epäillään olevan päihtynyt, otetaan yhteyttä mahdollisiin huoltajiin, että he hakevat opiskelijan kotiin. Tämän jälkeen tehdään lastensuojeluilmoitus. Täysi-ikäinen opiskelija, jonka epäillään olevan päihtynyt, ohjeistetaan poistumaan koulualueelta.

Lukion opiskeluhuoltoryhmä pyrkii tunnistamaan päihteiden käyttöön varhaisessa vaiheessa ja laatii toimintasuunnitelmat käyttöön puuttumiseen. Terveystiedon opetus ja terveydenhoitajan tarkastukset ovat keskeinen päihdevaikuttamisen keino, joiden lisäksi voidaan tarvittaessa järjestää luentoja, teemapäiviä tai muita tapahtumia vastaamaan koulu yhteisössä ilmeneviin haasteisiin.

4.3.4. Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkistuksissa

Tapaturmien ehkäisemiseksi on tärkeää, että kaikilla koulu yhteisön jäsenillä on tiedossa yhteiset säännöt ja toimintatavat. Koulutapaturmia ehkäistään kartoittamalla mahdolliset ja todennäköiset riskit ja vaaranpaikat. Riskien kartoittaminen ja riskien arviointi tehdään vuosittain. Koko sivistystoimelle yhteiset ja todennäköiset riskit ja niihin varautuminen on kirjattuna sivistystoimen valmiussuunnitelmaan.

Hoitoa tarvitseva opiskelija ohjataan mahdollisen ensiavun jälkeen terveydenhoitajalle tai hyvinvointikeskukseen. Vakavissa tapauksissa soitetaan hätänumeroon 112. Tapaturman sattuessa asiasta tiedotetaan alaikäisen opiskelijan huoltajalle. Koulutapaturmista tehdään kirjallinen ilmoitus. Toimintatavat ensiavun järjestämisestä ja hoitoonohjauksesta on kuvattu koulun kriisisuunnitelmassa.

4.4. Ranuan kr. kansanopisto

Ranuan kr. kansanopiston opiskeluhoitoryhmää kuvataan taulukossa 4.

OPISTON OPISKELUHUOLTORYHMÄT - johtaa VARAREHTORI	
Yhteisöllinen opiskeluhoolto	Kerran kuussa kokoontuva opiskeluhoitoryhmä
Jäsenet: huoltajaedustajat (kysytään vapaaehtoisia lukuvuoden alussa), opiskelijaedustajat (opistoneuvoston jäseniä), kuraattori, vapaa-ajanohjaaja terveydenhoitaja, vararehtori ja tarpeen mukaan muut kutsuttavat	Jäsenet: kuraattori, terveydenhoitaja, vararehtori, vapaa-ajanohjaaja Kunkin jäsenen läsnäolo sovitaan tarpeen mukaan erikseen.
Kokoontuminen: vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa	Kokoontuminen: noin kerran kuukaudessa,
Tehtävät: Koulu yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen, ehkäisevä toiminta Opiskeluhoollon suunnittelu, kehittäminen, toteuttaminen ja arviointi Hyvinvointia edistävät käytänteet Koti-opisto -yhteistyön vahvistaminen Koulukohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman tarkistaminen ja päivittäminen tarvittaessa	Tehtävät: Osallistuminen tarpeen mukaan monialaiseen asiantuntijaryhmään Seuraa opiskeluhoollon kokonaistarvetta ja reagoi huolenaiheisiin Ottaa vastaan häirintä -ilmoitukset ja organisoii tapausten selvittämisen Asian käsittelyyn osallistuvat ne, joiden tehtäviin oppilaan asian käsittely välittömästi kuuluu

--	--

Taulukko 4 Ranuan kr. Kansanopiston opiskeluhooltoryhmät.

Opinto-ohjaaja antaa sekä ryhmä- että yksilöohjausta erityisesti jatko-opintoihin liittyen. Opintopolun ohjaajat vastaavat oman ryhmänsä pääasiallisesta ohjauksesta opisto-opinnoissa. Opintopolun ohjauksessa kiinnitetään huomiota mm. opiskelijoiden perehdyttämiseen opiston toimintaan, opisto-opiskelun menettelytapoihin ja ryhmähengen luomiseen. Opintojen suunnittelun ja etenemisen seurannassa käytetään hops-lomaketta. Opiskelijat täyttävät lomakkeen wilmassa huoltajan kanssa ennen opintojen alkamista. Lomaketta täydennetään opintopolun-ohjaajan kanssa käytävissä keskusteluissa heti opistovuoden alussa ja opistovuoden aikana. Erityisesti opintojen alkuvaiheessa opintopolun ohjaajan antaman ohjauksen merkitys on suuri. Myös kuraattori ja vapaa-ajanohjaaja antavat ohjausta tarpeen mukaan omiin aihepiireihinsä liittyen. Jokainen opettaja antaa oppiainettaan koskevat ainekohtaiset ohjeet opiskelijoilleen.

Yhteisöllistä opiskeluhoitoa tehdään myös opistotunneilla, teemapäivillä ja solukummitunneilla. Tavoitteena on lisätä oppilaiden kykyä työstää oman elämänsä asioita erilaisten luovien ja toiminnallisten menetelmien kautta. Teemapäivien sisällöt tulevat opetussuunnitelmasta. Ne käsittelevät myös opiskelijahuoltoon liittyviä teemoja, kuten ennaltaehkäisevää päihdetyötä, somekäyttäytymistä, kiusaamista, rasismia, vuorovaikutusta, sukupuolten välistä tasa-arvoa, mielenterveyttä, itsensä johtamista jne. Viikoittain tapahtuvalla opisto- tai opintopolunohjaajan tunnilla voidaan käsitellä sisäoppilaitoselämään ja oppilaitosviihtyvyyteen liittyviä pinnalla olevia teemoja, kuten unen ja palautumisen merkitystä, yhteisöllisyyttä ja ryhmäyttämistä, järjestyssääntöjä, itsetuntemusta ja sosiaalisia taitoja.

Opiston henkilökunta lisää oppilaiden asuntola elämän hyvinvointia solukummi toiminnan avulla. Jokaiselle solulle valitaan vuoden alussa solukummi, joka on opiston henkilökuntaan kuuluva aikuinen. Solukummi vierailee opiskelijoiden asunnossa kerran kuukaudessa. Solukummin vierailuun liittyy usein jokin solun ryhmäyttämiseen liittyvä tehtävä.

Opiskelijoiden osallisuuden edistäminen

Kaikki opiston opiskelijat kuuluvat oppilaskuntaan ja johonkin sen toimikunnista. Toimikunta työskentelyn puitteissa saadaan valmiuksia ja kokemuksia yhteisössä ja yhteiskunnassa toimimisesta sekä lisätään yhteiskunnallista tietämystä, aktiivista kansalaisuutta ja osallisuutta. Opistoneuvosto vastaa oppilaskunnan toiminnasta. Se on opiskelijoiden ja henkilöstön yhteistyöelin. Neuvostossa ideoidaan opiston yhteisiä tapahtumia ja vapaa-ajan toimintaa opiskelijoiden omien ajatusten pohjalta. Opiskelijoiden ideat käsitellään opistoneuvostossa ja viedään tarvittaessa eteenpäin opetus- ja kasvatustiimin kokoukseen ja asian niin vaatiessa rehtorin tai johtokunnan käsiteltäväksi. Opistoneuvoston alaisia toimikuntia on vuodesta riippuen noin 10. Ne muodostetaan suuntautuneisuuden ja kiinnostuksen perusteella, minkä kartoittamiseksi opiskelijoille toteutetaan lukuvuoden aluksi kysely. Toimikunnat osallistuvat erilaisten tapahtumien ja teemapäivien toteuttamiseen ja osallistuvat varojen keräämiseen kevään opintomatkan hyväksi.

Kaikilla opiskelijoilla on lukuvuoden aikana useita yleisiä hyvinvointia ja viihtyisyyttä edistäviä vastuutehtäviä, joihin henkilökunnan jäsenet ohjaavat heitä. Opiston keittiön henkilökunta ohjaa opiskelijoita suurkeittiön tiskivuoroihin, iltapäivystäjät ohjaavat opiston päärakennuksen yleisten tilojen iltasiivoukseen. Siistijät sekä opettajat ohjaavat asuntoloiden viikkosiivouksiin sekä solupäivystäjän tehtäviin.

Opiston iltatoimintaa ohjaa vapaa-ajanohjaaja. Opistolla on iltaisin vapaaehtoista ohjattua toimintaa. Ohjattuun toimintaan kuuluu pelejä, leikkejä, keskustelua, laulua, asuntolaelämän ohjausta.

4.4.1. Järjestyssäännöt

Ranuan kr. kansanopistossa noudatetaan johtokunnan hyväksymiä järjestyssääntöjä ja asuntolajärjestyssääntöjä. Järjestyssäännöt on luotu opiskelijoiden hyvinvoinnin ja terveyden turvaamiseksi. Opiskelijoille ja huoltajille annetaan mahdollisuus antaa palautetta säännöistä lukuvuoden alussa wilman kautta. Mahdolliset palautteet käsitellään. Järjestyssääntöjen

rikkomuksista on seuraamuksia.

- Oppitunneille ja yhteisiin tilaisuuksiin on osallistumisvelvollisuus.
- Opiston tilat, välineet ja kalusto pidetään kunnossa.
- Opisto on savuton oppilaitos. Päihteiden, nuuskan ja energiajuomien käyttö ja hallussapito on opistolla kielletty.
- Opistolla noudatetaan taustayhteisön mukaisia kristillisiä arvoja. Sääntöjen rikkomisesta on seuraamuksia.

Asuntolan järjestyssäännöt

Asuntolan tilat, välineet ja kalusto pidetään kunnossa. Huoneiden ja solujen siisteydestä huolehditaan.

Vierailuajat soluissa ovat klo 14.15-20.30 välisinä aikoina, mutta oppituntien ja tilaisuuksien aikana vierailut eivät ole mahdollisia. Omassa solussa tulee olla ma-pe ja su klo 22-07 sekä la klo 23-07. Hiljaisuus on ma-pe ja su klo 23-07 sekä la klo 24-08, jolloin tulee olla omassa huoneessa.

Päihteiden, nuuskan ja energiajuomien käyttö ja hallussapito on asuntolassa kielletty. Sääntöjen rikkomisesta on seuraamuksia

Opiskelijalle voidaan antaa suoraan kirjallinen varoitus, jos hän käyttäytyy väkivaltaisesti tai uhkaavasti asuntolan tiloissa tai rikkoo asuntolan järjestystä.

Jos teko tai laiminlyönti on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi.

Järjestyssääntöjen rikkomisen seuraamukset opistossa ja asuntolassa

LIEVÄ RIKKOMUS

Hiljaisuuden rikkominen ennen klo 00.00 ja la ennen klo 01

omassa solussa tapahtuva hiljaisuuden häiritseminen

oleskelu ulkoalueella klo 22.05–00.00

tupakointi ja nuuskan käyttö oppilaitosalueella.

VAKAVA RIKKOMUS

Teko aiheuttaa vakavan vaaratilanteen ja/tai taloudellisen vahingon
 hiljaisuuden häiritseminen toisen solussa tai ulkoalueella klo 00.00 jälkeen ja la
 01.00 jälkeen
 alkoholin tai huumaavien aineiden käyttö
 epäsiveellinen käytös
 tupakointi sisällä
 luvaton poistuminen oppilaitosalueelta hiljaisuuden aikana.

Opiskelijalle voidaan antaa suoraan kirjallinen varoitus, jos hän käyttäytyy
 väkivaltaisesti tai uhkaavasti asuntolan tiloissa tai rikkoo asuntolan järjestystä.
 Jos teko tai laiminlyönti on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua
 käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa
 asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi.

4.4.2. Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Lukiolain 25 §:n mukaan opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole
 myönnetty siitä vapautusta. **Lukiokurssiarvosanan saannin edellytyksenä on
 säännöllinen läsnäolo.** Opettajat merkitsevät poissaolot ja myöhästymiset Wilmaan
 päivittäin.

Poissaolojen seurannan tuntimäärärajat lukuvuoden aikana ja ohjeistus yhteistyön
 järjestämiseksi opistossa.

Alla olevassa kuviossa on kuvattu opiston poissaolorajat sekä seuraamukset.

Ennaltaehkäisevä toiminta	
Yhteisöllisen opiskeluhoillon keinoin lisätään opiskelijoiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Sujuva yhteistyö kodin ja koulun välillä. Polkuohjaaja seuraa opiskelijoiden läsnäoloa opistossa systemaattisesti ja jatkuvasti. Ja huolehtii, että huoltaja kuittaa selvittämättömät poissaolot Wilmassa viikon kuluessa.	Polkuohjaajan on hyvä kannustaa opiskelijaa säännölliseen koulunkäyntiin ja keskustella poissaoloista ja niiden vaikutuksesta opintojen etenemiseen. Myös sairaspöissaolot vaikuttavat opintojen etenemiseen. Huoltajan tulee viikon kuluessa selvittää poissaolot Wilmaan.
Huoli puheeksi yli 50 tuntia	

<p>Opiskelijan poissaoloista herää huoli kotona/koulussa.</p> <p>Polkuohjaaja keskustelee asiasta opiskelijan kanssa ja on yhteydessä puhelimitse huoltajiin ja sopii tarvittaessa yhteydenotosta opiskelijahuollon työntekijään (kuraattori/terveydenhoitaja).</p>	<p>Huoltajalla on lain mukainen velvoite seurata poissaoloja.</p> <p>Opiskeluhooltohenkilöstön konsultointi mahdollisimman matalalla kynnyksellä.</p> <p>Puhelusta tuntimerkintä wilmaan.</p>
<p>Poissaoloja yli 80 tuntia</p>	
<p>Jos poissaoloja tulee edelleen puhelinkeskustelun jälkeen (poissaoloja yli 80 h), polkuohjaaja kutsuu koolle monialaisen asiantuntijaryhmän. Tämä kokoontuminen kerää yhteen ne toimijat, joista arvioidaan olevan hyötyä oppilaan koulunkäynnin tukemisessa (esimerkiksi opiskelija, huoltaja, polkuohjaaja, kuraattori ja/tai terveydenhoitaja).</p> <p>Palaverista tehdään wilmaan opiskeluhoitomuistio, johon kirjataan sovitut toimenpiteet, koulun tukitoimet ja vastuutahot. Lisäksi sovitaan, miten poissaolojen seuranta jatketaan ja missä kohtaa on syytä kokoontua uudestaan. Jos opiskelijalla on selkeästi sellaisia terveydellisiä haasteita, jotka voivat aiheuttaa poissaoloja, seuraavia huolenportaita ei ole välttämätöntä seurata.</p>	<p>Poissaolotunnit lasketaan koko lukuvuoden ajalta.</p> <p>Tuntimäärään lasketaan myös huoltajan hyväksymät poissaolot, mutta ei etukäteen anottuja lomia.</p> <p>Polkuohjaaja pyytää kuraattoria tekemään opiskelijan kanssa kartoituksen poissaolojen syistä ja kokonaistilanteesta (tarvittaessa kuraattori konsultoi opettajia ohjaajia, terveydenhoitajaa jne).</p> <p>Tarvittaessa laaditaan opiskelijalle oppimissuunnitelma Wilmassa.</p>
<p>Poissaoloja yli 120 tuntia</p>	
<p>Jos poissaoloja tulee edelleen (poissaoloja yli 120 h), eivätkä poissaolot selity selkeästi esimerkiksi terveyssyillä, kutsutaan yhteistyöhön mukaan koulun ulkopuolisia toimijoita (esimerkiksi sosiaalitoimi, lääkäri, psykologi) ja järjestetään palaveri, jossa käsitellään (kuraattori) poissaolokartoituksen tulokset ja pohditaan keinoja poissaolojen vähentämiseksi.</p> <p>Sovitaan yhdessä, miten poissaolot tilanteen etenemistä seurataan ja kuka siitä miltäkin osin vastaa. Sovitut toimenpiteet ja koulun tukitoimet kirjataan jo aikaisemmin avattuun opiskeluhoitomuistioon.</p>	<p>Sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto harkittava.</p>
<p>Poissaoloja yli 150 tuntia</p>	

<p>Opisto on tässä vaiheessa selvittänyt poissaolojen syitä omalta osaltaan ja käyttänyt opiston tukitoimia monipuolisesti. Kaikki prosessin vaiheet on kirjattu samaan opiskeluhoitomuistioon.</p> <p>Mikäli tukitoimet ja seurantalaverit eivät auta ja poissaoloja kaikesta huolimatta kertyy lisää niin, että on huoli oppilaan kasvusta ja kehityksestä, tehdään joko sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto tai lastensuojeluilmoitus konsultaation pohjalta. Sosiaalitoimen kanssa sovitaan myös seurantalaverin ajankohta ja vastuuhenkilö opiskelija asioissa.</p> <p>Jos poissaoloja on yli 150 tuntia, voidaan opiskelijaa/huoltajaa vaatia toimittamaan terveydenhuollon ammattilaisen antama sairauslomatodistuksen poissaololle, myös tämä kirjataan muistioon. Sairauslomatodistuksen vaatimisesta tulee ilmoittaa myös terveydenhoitajalle.</p>	<p>Tilannetta seurataan jatkuvasti. Lastensuojeluilmoitus harkittava.</p> <p>Lastensuojeluilmoituksen pohjana on huoli poissaolojen aiheuttamasta syrjäytymisriskistä ja normaalin kehityksen ja koulunkäynnin vaarantumisesta. Ilmoituksessa mainitaan opistossa jo tehdyt kartoitukset, tukitoimet sekä huoltajien kanssa tehty yhteistyö.</p>
<p>Huom! Kaikki poissaolot eivät ole samanlaisia: esimerkiksi, jos opiskelija on säännöllisesti aamu- tai iltapäivätunteja poissa tai tietyn oppiaineen tunteja poissa, ei edellä mainitut tuntimäärät tule niin helposti täyteen, mutta poissaoloilla on todennäköisesti jokin taustalla oleva syy, mikä tulee selvittää. Keskeinen ajatus on toimia heti kun huoli herää. Ohessa esitetyt tuntimäärät ovat "takaraja", jota ennen saa (ja pitää) toimia, mikäli poissaolot herättävät polkuohjaajassa huolta.</p> <p>Jos opiskelijalla on tehty oppimisuunnitelma ja esimerkiksi sovittu lyhennetty koulupäivä, nämä poissaolot merkitään <i>erityisinä opetusjärjestelyinä</i>, eikä näitä huomioida poissaolokertymässä.</p>	

Kuvio 3. Ranuan kr. kansanopiston noudatettavat poissaolojen huolirajat lukuvuoden aikana ja toimintatavat poissaoloissa.

4.4.3. Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Terveellisten elämäntapojen korostaminen ja niihin ohjaaminen on esillä opiston toiminnan kaikilla tasoilla joka vuosi (järjestyssäännöt, mahdolliset teemapäivät, opistotunnit, liikuntatuntien ja muiden oppituntien sisällöt, koko henkilökunnan toteuttama kasvatustyö). Opistossa pääpaino erilaisten päihteiden käytön osalta on ennaltaehkäisevässä työssä.

Satunnaisella valvonnalla pyritään estämään mm. opiskelijoiden tupakointi koulualueella. Jos opiskelija tupakoi opiston koulualueella, ensimmäisellä kerralla opiskelijalle annetaan suullinen varoitus koulualueella tupakoinnista ja opiskelija saa Wilmaan lievän rikkomuksen merkinnän, joka menee tiedoksi kotiin. Toistuvasta tupakoinnista opistoalueella voidaan ilmoittaa poliisille, jolla on oikeus sakottaa opiskelijaa.

Päihteiden ja huumeiden käyttöä pyritään ehkäisemään päihdetyöllä. Jos epäillään oppilaan

käyttävän päihteitä/huumeita, hänet ohjataan kuraattorille. Kuraattori selvittää alkoholin käyttöä kyselyllä yhdessä kouluterveydenhoitajan kanssa.

Päihtyneenä/ huumeiden vaikutuksen alaisena opistossa esiintyvä opiskelija ohjataan rehtorin luo. Rehtori kutsuu mukaan toisen aikuisen (miehellään kuraattori). Päihtymystila voidaan varmistaa toimittamalla opiskelija terveyskeskukseen verikokeisiin. Tästä ilmoitetaan aina huoltajille.

Jatkotyöskentelyyn kuuluu asian käsittely oppilaan, huoltajien ja mahdollisesti muiden koulun oppilaiden kanssa sekä ilmoitus lastensuojelulle.

4.4.4. Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkistuksissa

Opiskelijoiden opiskelu ympäristön terveyttä ja turvallisuutta ylläpidetään ja edistetään opiston henkilökunnan, opiskelijoiden ja kurssilaisten palautteen perusteella osana kiinteistöpuolen normaalia arkea. Opiston opiskelu- ja asuntolatilissa tehdään säännöllisesti turvallisuus- ja kuntotarkastuksia. Opiskelijoille pidetään heti alkusyksystä käyttö- ja turvallisuuskoulutus asuntolaelämiseen liittyen. Opiskelijoille ja henkilökunnalle järjestetään vuosittain poistumisharjoitus yhteistyössä viranomaisten kanssa. Opiston henkilökunta vastaa työhyvinvointi kyselyyn kerran vuodessa. Opiskelijoiden hyvinvointia kartoitetaan kolme kertaa lukuvuoden aikana tulo-, olo- ja lähtökyselyillä. Jos henkilökunnan tai opiskelijoiden kyselyissä ilmenee terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia heikentäviä asioita, rehtori aloittaa toimenpiteet asioiden parantamiseksi.

5. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)

Yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon sisältyvät yksittäiselle oppilaalle annettavat kouluterveydenhoitajan, koululääkärin, kuraattorin ja psykologin palvelut sekä

monialaisessa asiantuntijaryhmässä toteutettava yksilökohtainen opiskeluhoolto. Asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaisesti tilanteen ja tarpeen mukaan.

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tuetaan tarvittaessa myös huoltajia heidän kasvatustyössään. Yksilötyö on ennaltaehkäisevää mutta myös korjaavaa. Tavoitteena on seurata ja edistää opiskelijan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Lapsen, nuoren ja perheen tuen tarpeen selvittäminen ja opiskeluhoollon tuen järjestäminen edellyttävät usein yhteistyötä opiskeluhoollon toimijoiden kesken.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto on opiskelijalle ja perheelle aina vapaaehtoista, ja ammattilaiset osallistuvat työskentelyyn opiskelijan tai huoltajan suostumuksella. Opiskelijan näkemykset huomioidaan häntä koskevissa asioissa iän ja kehitystason mukaisesti. Työskentelyn lähtökohtana ja tavoitteena on lapsen/nuoren edun toteutuminen ja hänen hyvinvointinsa ja oppimisensa turvaaminen. Opiskeluhooltoon osallistuvat ammattilaiset toimivat oppilaitoksessa sekä opiskeluhooltolain mukaisissa tehtävissä että perusopetuslain mukaisissa oppimisen ja koulunkäynnin tuen tehtävissä.

Opiskeluhoollon palvelut tulee järjestää lain edellyttämässä määräajassa. Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä koulun työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija, huoltaja tai muu henkilö on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. Kuraattori tekee kiireellisyysarviot.

5.1. Esiopetus

Ranuan kunnan esiopetuksen yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä vastaa esiopetuksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa opetuksen järjestäjän nimeämä edustaja.

Opetuksen järjestäjä ja opiskeluhoollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista.

Opiskeluhooltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen lapsen tai lapsiryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhooltopalveluiden järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se

esiopetushenkilöstön tai opiskeluhoollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai lapsen läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää huoltajan suostumusta.

5.1.1. Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)

Kaikki esioppilaat saavat lakisääteisiä terveydenhuoltopalveluja, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmille suunnattuina neuvolapalveluina. Neuvolatyöryhmä kokoontuu säännöllisesti kerran kuukaudessa, jolloin opiskeluhoollolliset tarpeet päivitetään ja taataan niiden riittävän nopea saatavuus ja asioiden eteneminen tarkoituksenmukaisesti. Nämä asiantuntijat opastavat ja ohjaavat tarvittaessa huoltajia muiden tukitoimien piiriin, esim. varhaiskasvatuksen erityisopettaja, puheterapia, psykologipalvelut, erityissairaanhoito tms. Myös tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevat lapset saavat opiskeluhoollollisia tukitoimia ja palveluja tarvitsemassaan määrin. Mikäli lapsi on sairaalaopetuksessa, varhaiskasvatuksen erityisopettaja toimii esiopetuksen yhdyshenkilönä lasta hoitaviin tahoihin.

5.1.2. Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Yksittäisen lapsen tuen tarpeen selvittäminen opiskeluhoitopalveluiden järjestämiseksi

- kokoontuu tarvittaessa kerran kuukaudessa neuvolapalaverien yhteydessä
- vastuuhenkilöt esiopettaja yhdessä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa
- kulloinenkin ryhmä valitsee keskuudestaan vastuuhenkilön (varhaiskasvatuksen erityisopettaja)
- huoltajan kirjallinen suostumus läsnä olevista asiantuntijoista, monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan (läsnä esim. neuvolalääkäri, esiopettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, psykologi)

- huoltaja saa halutessaan kirjallisesti nimetä lapsen läheisiä mukaan palaveriin. Lapsen osallisuus, omat toiveet ja mielipiteet otetaan huomioon ikänsä, kehitystasonsa ja edellytystensä mukaisesti

5.1.3. Opiskeluhohtokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhohtorekisterille

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja laatii opiskeluhohtokertomuksen.

Opiskeluhohtokertomukset sekä muut opiskeluhoollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä lasta koskevat asiakirjat tallennetaan opiskeluhohtorekisteriin.

Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashohtorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä lasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.

(Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 21 § 1 mom. ja 22 § 1 mom.)

Opiskeluhohtokertomus tallennetaan opiskeluhohtorekisteriin. Jos sivulliselle annetaan opiskeluhohtokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

(Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 20 § 5 mom.)

5.1.4. Tarvittavan opiskeluhoollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Oppilaalle, joka saa kurinpitorangeistuksen tai jolta evätään opetukseen osallistuminen, tarjotaan mahdollisuutta keskustella opiskeluhoollon työntekijän kanssa. Opiskeluhohtopalveluiden vastaanottaminen on yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämisen mukaisesti aina oppilaalle vapaaehtoista.

5.1.5. Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Lääkehoitoa esiopetuksessa toteutetaan Ranuan varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelman mukaisesti. Lääkehoitoa toteutetaan erilaisten koulutusten saaneiden työntekijöiden toimesta. Lääkehoitoon peruskoulutukseltaan kouluttamaton henkilö voi osallistua luonnollista tietä annettavan ja ihon alle pistettävän lääkehoidon toteuttamiseen yksittäistapauksissa tai yksilökohtaisen suunnitelman ja tarvittavan lisäkoulutuksen jälkeen.

Esiopetuksessa lääkehoitoa annetaan yksilöllisen suunnitelman mukaan tai vain erityistilanteissa. Lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma tehdään tilanteissa, joissa lapsen tiedetään tarvitsevan välitöntä lääkehoitoa tietyissä tilanteissa (esim. anafylaktisen shokin vaara), lapsella on lääkehoitoa vaativa pitkäaikaissairaus (esim. diabetes) tai lapsella on muu sairaus, jonka lääkehoidon vaikutuksia on seurattava esiopetuksen aikana (esim. astma). Lapsen lääkehoidon tarpeen ja suunnitellun arvioi lasta hoitava taho, jota voidaan tarvittaessa käyttää asiantuntijana. Lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma tehdään yhdessä huoltajien kanssa. Työntekijöille järjestetään tarvittaessa perehdytystä ja koulutusta lääkehoidon toteuttamiseen.

Esioppilaan erityisruokavalioista huoltajat ilmoittavat Daisy-järjestelmän kautta. Työntekijät ilmoittavat tiedon keittiölle. Tarvittaessa huoltajat toimittavat terveydenhuollon asiantuntijan lausunnon erityisruokavaliosta.

5.2. Perusopetus

5.2.1. Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)

Kuviossa 4 on esitetty yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen.

YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO	
Kouluterveydenhuolto	
Psykologi- ja kuraattoripalvelut	
Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoolto	
Opetuksen järjestäjän opetuksen ja koulutuksen tueksi järjestämät sosiaali- ja terveyspalvelut erityisoppilaitoksissa	

YKSITTÄISEN OPPILAAN ASIOIDEN KÄSITTELY	
Konsultaatio yksittäisten toimijoiden kanssa (kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja, erityisopettaja jne.)	MONIALAINEN ASiantuntija RYHMÄ Oppilaan/huoltajan lupa ja osallisuus

	<p>Aikuinen, jolla huoli herää, kokoaa aina tapauskohtaisesti ryhmän, joka nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.</p> <p>Keskusteleva, ohjaava.</p> <p>Asiat kirjataan opiskeluhohtokertomukseen (Wilma)</p> <p>Tulostettu opiskeluhohtokertomus ja kirjallinen lupa taltioidaan opiskeluhohtorekisteriin</p>
--	---

OPETUSJÄRJESTELYIHIN (pedagogiset asiakirjat) LIITTYVÄ KÄSITTELY

Oppilaan ja huoltajan osallisuus (ei tarvitse oppilaan/huoltajan lupaa)

Koulukohtainen pedagoginen opiskeluhoito kokoontuu yläkoululla viikoittain, muutoin tarvittaessa.

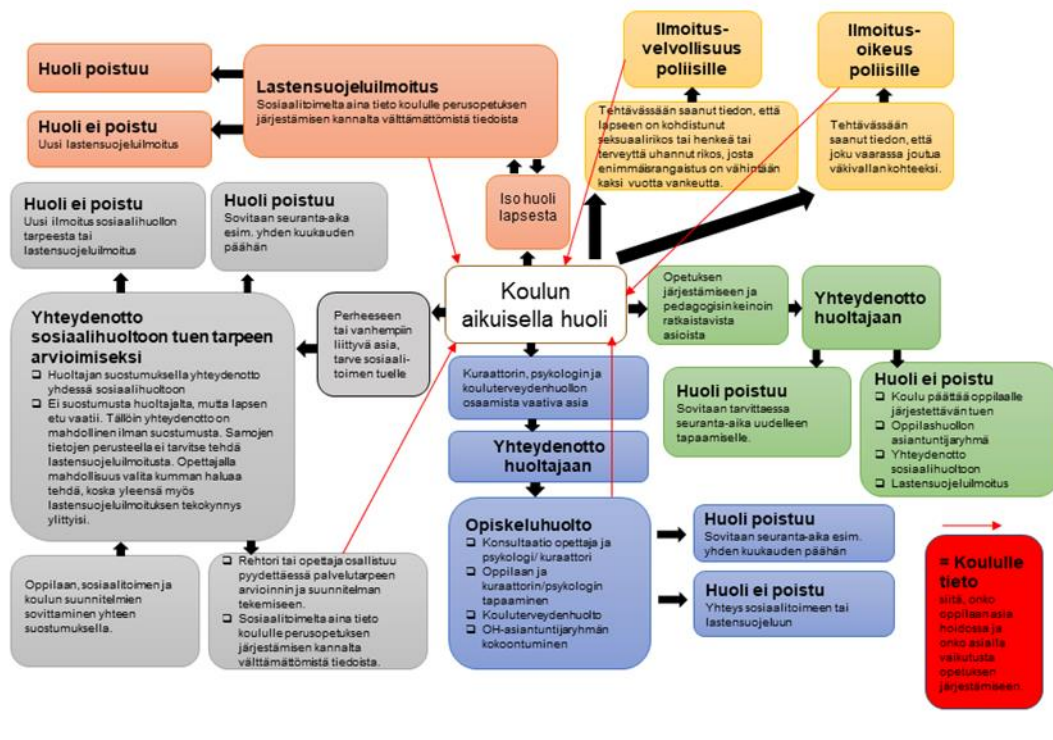
Asian käsittelyyn osallistuvat ne, joiden tehtäviin oppilaan asian käsittely välittömästi kuuluu

Kuvio 4. Yksilökohtaisen opiskelijahuollon järjestäminen

5.2.2. Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Yksittäistä oppilasta koskeva prosessi huolen heräämisestä asian käsittelyyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä on kuvattu kuviossa 5. Yksilökohtainen opiskeluhoito kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville.

Luokanopettaja/luokanvalvoja kokoaa harkintansa mukaan monialaisen asiantuntijaryhmän, mikäli huoli ei ole poistunut oppilaan ja/tai huoltajan kanssa käytyjen keskusteluiden jälkeen. Luokanopettaja/-valvoja voi tarvittaessa konsultoida opiskeluhoollon eri asiantuntijoita, selvittääkseen mikä kokoonpano on toimivin oppilaan asian eteenpäin viemiseksi. Luokanopettaja/-valvoja keskustelee asiasta oppilaan ja huoltajan kanssa, ja kysyy luvan asian käsittelyyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

Kuvio 5. Huoliprosessikaavio (lähde OAJ)

Huoltajat saavat tiedon ryhmän kokoonpanosta ja voivat halutessaan vaikuttaa, ketkä osallistuvat palaveriin. Asian käsittely yksittäisen oppilaan kohdalla perustuu siis huoltajan suostumukseen. Oppilaan tai huoltajan suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua opiskeluhoollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19 § 1. ja 2. mom.) Moniammatillisen ryhmän kokoonpanoon kuuluvat huoltaja, luokanopettaja, rehtori, erityisopettaja, ohjaaja sekä vähintään yksi muu asiantuntija. Asiantuntijoita ovat lääkäri, terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, sosiaalityöntekijä, terapeutti sekä muut mahdolliset yhteistyötahot. Asiantuntijaryhmän kokoontumisesta laatii erityisopettaja oppilas ja opiskelijahuoltolain mukaisen oppilashuoltokertomuksen. Oppilashuoltokertomukset kootaan Wilma-järjestelmän muistioihin.

5.2.3. Opiskeluhooltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhooltorekisterille

Tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä valitsee keskuudestaan kirjaajan, joka laatii opiskeluhooltokertomuksen wilman muistioihin, joka tulostetaan opiskeluhoollon rekisteriin yhdessä suostumuslomakkeen kanssa. Opiskeluhoollon rekisteriä ylläpitää rehtori ja siihen taltioidaan kertomukset jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

5.2.4. Tarvittavan opiskeluhoillon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Oppilaalle, joka saa kurinpitorangeistuksen tai jolta evätään opetukseen osallistuminen, tarjotaan mahdollisuutta keskustella opiskeluhoillon työntekijän kanssa. Opiskeluhoiltopalveluiden vastaanottaminen on yksilökohtaisen opiskeluhoillon järjestämisen mukaisesti aina oppilaalle vapaaehtoista.

Kurinpitotoimiin johtaneet tilanteet voivat johtua monista eri syistä. Niitä ovat usein edeltäneet erilaiset koulunkäyntiä ja opiskelua häirinneet tapahtumat. Kurinpitorangeistuksiin johtaneisiin tilanteisiin voi liittyä piirteitä, jotka edellyttävät sekä välittömiä tukitoimia että pitkäjänteisempiä ratkaisuja oppilaan koulunkäynnin varmistamiseksi.

Jos oppilas on käyttäytymisellään uhannut turvallisuutta tai aiheuttanut toisille vaaraa, tarvitaan yksilöllisiä tukitoimia myös teon kohteiksi joutuneille. Asian käsitteleminen koko kouluyhteisön tasolla lisää turvallisuutta ja ohjaa oppilaita myös myöhemmin hakeutumaan tarvittaessa avun piiriin. Opiskelijahuollon näkökulmasta tuen tarpeessa voi olla samanaikaisesti useampi: moitittavasti toiminut (tekijä) ja oppilas tai oppilaat joihin teko on kohdistunut (uhri/uhrit). Opiskeluhoillon tukea voidaan tarvita myös koko yhteisön tasolla, jos yksittäisen oppilaan toiminta on aiheuttanut koko koulussa turvattomuutta tai pelkoa.

5.2.5. Opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa

Tarkastusten käytännön toteutus sovitaan koulukohtaisesti opiskeluhoillon yhteistyönä. Lomakkeen käyttöön liittyvät asiat, kuten lomakkeen kulku ja aikataulut, käydään koululla läpi yhdessä kouluterveydenhuollon ja tarkastettavien luokkien opettajien tai luokanvalvojien kesken. On tärkeää, että kaikki osaavat tarvittaessa vastata huoltajien ja oppilaiden kysymyksiin lomakkeesta. Ennen tarkastusten alkua käytävä kouluterveydenhuollon ja opettajan/luokanvalvojan välinen keskustelu luokan tilanteesta yleisellä tasolla auttaa suuntaamaan terveystarkastusten sisältöä oikein.

5.2.6. **Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet**

Oppilaan terveyden ja sairauden hoitoon liittyvien tuen tarpeisiin suunnitellaan yksilölliset tukimuodot yhteistyössä huoltajien, kouluterveydenhuollon ja tarvittaessa erikoissairaanhoidon kanssa.

Erityisruokavalio

Luokanvalvoja/luokanopettaja kerää oppilailta tiedot ruoka-aineallergioista ja toimittaa ne keittiölle.

Lääkitys

Tyypillisiä pidempiaikaisia lääkitystarpeita koulussa ovat diabetesta sairastavien oppilaiden lääkityksen järjestäminen. Tavallisia ovat myös ensiapuun tarkoitetut lääkitykset esimerkiksi lapsilla, joilla on vaikea allergia, astma tai epilepsia. Myös muut pitkäaikaissairaudet tai vammaisuus voivat edellyttää lääkitsemistä koulupäivän aikana.

Oppilaan turvallisen lääkehoidon kannalta on olennaista, että koulun henkilöstö, vanhemmat, erikoissairaanhoido ja kouluterveydenhuolto tekevät yhteistyötä.

Lääkehoitoon kouluttamaton henkilö voi antaa lääkärin määräämää, luonnollista tietä annettavaa tai ihon alle pistettävää lääkehoitoa. Tällöin lääkehoidon toteuttaminen perustuu työntekijän suostumukseen, perehdytykseen, lisäkoulutukseen sekä lääkärin antamaan lupaan. Opetustoimen lainsäädäntö ei määrittele työntekijöiden lääkehoitoon osallistumista, eikä työntekijöitä siten voida tehtävään velvoittaa. Silloin, kun lääkitseminen on työnantajan hyväksymää toimintaa, siihen liittyvä vastuu ja mahdolliset vahingonkorvauskysymykset ratkaistaan samoin periaattein kuin koulutyössä yleensäkin. Potilasvahinkovakuutus koskee vain kouluterveydenhuollon ammattihenkilön toimintaa.

Vanhemmat toimittavat koululle selkeät ja yksinkertaiset kirjalliset ohjeet lääkeannoksista ja muut hoito-ohjeet sekä tietoa niiden mahdollisista vaikutuksista hoitoon. Vanhempien on huolehdittava siitä, että oppilaan lääkehoidon toteuttamisesta sovitaan yhdessä terveystoimen henkilöstön kanssa.

Sovittaviin asioihin kuuluvat: lääkityksen toteuttaja sekä tämän varahenkilö, lääkityksen toteuttajien perehdytys, erityistilanteisiin varautuminen, ensiapukäytännöt sekä työnjako ja vastuut koulun toimijoiden, vanhempien ja lapsen kesken.

Diabetesta sairastavan lapsen koulupäivän aikainen hoito

Diabetesta sairastavan lapsen hoidon ja tuen järjestäminen koulupäivän aikana on laajaa moniammatillista sopimista ja työnjakoa vaativa tilanne. Sosiaali- ja terveystoimi on yhteistyössä opetusministeriön ja Kuntaliiton kanssa laatinut toimintamallin diabetesta sairastavan lapsen koulupäivän aikaisesta hoidosta. Toimintamallin mukaisesti vanhempien, koulun toimijoiden ja diabetesta hoitavan yksikön kesken järjestetään yhteisneuvottelu, jossa sovitaan koulupäivän aikainen hoito ja tuki. Yhteisneuvottelussa sovitaan muun muassa verensokerimittauksista, tarvittavista välipaloista, mahdollisen insuliiniannoksen pistäjästä, mahdollisesta pistosopetuksesta, ensiaputilanteista sekä työnjaosta ja vastuista koulun toimijoiden kesken.

Suunnittelun ja kirjaamisen avuksi on luotu erillinen diabeteksen hoidon suunnitelmalomake, joka löytyy THL:n sivuilta. Sovitut asiat kirjataan suunnitelmalomakkeeseen ja päivitetään säännöllisesti. Lomakkeeseen kirjataan vanhempien lupa insuliinihoidon toteuttajille sekä lapsen hoitoon osallistuvien suostumus.

Yleensä erikoissairaanhoidon diabeteshoitajat antavat pistosopetuksen ja kirjallisen pistoslunan diabetesta sairastavan lapsen hoitoon osallistuville. Pistosopetuksen ja pistoslunan voi antaa myös perusterveydenhuollossa toimiva terveydenhuollon ammattihenkilö esimerkiksi terveydenhoitaja. Diabeteshoitajalla tai muulla hoitajalla tulee tätä varten olla yksikkönsä diabeteslääkärin tai ylilääkärin valtuutus pistosopetukseen.

Vanhemmat toimittavat koululle selkeät, yksinkertaiset ohjeet insuliiniannoksista ja ruoka-annoksista sekä verensokeritasoista ja niiden vaikutuksesta hoitoon.

5.3. Lukio

Jotta opiskelija voi hyvin ja opiskelu itsessään toimii motivaatiota lisäävänä ja voimaannuttavana kokemuksena, nähdään Ranuan lukiossa tärkeänä ohjata opiskelijaa opiskelussaan kunnolla. Nämä ennaltaehkäisevät toimet tarkoittavat lukion ohjaustyön työnjaon ja vastuun sisäistämistä henkilöstön keskuudessa.

5.3.1. **Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)**

Ryhmänohjaaja voi tarvittaessa konsultoida opiskeluhoillon eri asiantuntijoita, selvittääkseen, mikä kokoonpano on toimivin oppilaan asian eteenpäin viemiseksi. Hän keskustelee asiasta opiskelijan ja huoltajan kanssa, ja kysyy luvan asian käsittelyyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

5.3.2. **Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen**

Opiskeluhoiltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Opiskelija voi painavasta syystä kieltää huoltajaansa osallistumasta itseään koskevaan opiskeluhoitoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhoillon tietoja huoltajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista.

Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoillon palveluja.

Mikäli alaikäinen opiskelija ja hänen huoltajansa kieltävät asian käsittelyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä eikä asian hoitaminen etene yhteistyössä, on opiskelijasta tehtävä lastensuojeluilmoitus. Jos täysi-ikäinen opiskelija kieltää

asiansa käsittelyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä, tulee hänelle kertoa, millaisia seurauksia hänen päätöksellään tulee olemaan hänen opiskeluunsa. Asiassa voidaan konsultoida sosiaalityöntekijää ja yrittää saattaa opiskelija avun piiriin sitä kautta. Mikäli opiskelija ei ilmesty kouluun ja näyttää todennäköiseltä, etteivät hänen lukio-opintonsa enää jatku, ilmoitetaan asiasta etsivälle nuorisotyöntekijälle, joka yrittää luoda kontaktin opiskelijaan.

5.3.3. Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitorekisterille

Tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä valitsee keskuudestaan kirjaajan, joka laatii opiskeluhoitokertomuksen Wilman muistioihin, joka tulostetaan opiskeluhoiton rekisteriin yhdessä suostumuslomakkeen kanssa. Opiskeluhoiton rekisteriä ylläpitää rehtori ja siihen taltioidaan kertomukset jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä.

5.3.4. Tarvittavan opiskeluhoiton järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Kurinpitorangeistuksia ovat kirjallinen varoitus ja opiskelijan erottaminen enintään yhdeksi vuodeksi. Lisäksi opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta. Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Jos opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta, häneltä voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun, jos se opiskelijan tekemäksi epäiltyyn rikokseen tai siihen liittyviin seikkoihin nähden on perusteltua.

Kurinpitorangeistuksiin johtaneisiin tilanteisiin voi liittyä piirteitä, jotka edellyttävät sekä välittömiä tukitoimia että pitkäjänteisempiä ratkaisuja opiskelijan koulunkäynnin varmistamiseksi. Jos opiskelija on käyttäytymisellään uhannut turvallisuutta tai aiheuttanut toisille vaaraa, tarvitaan yksilöllisiä tukitoimia myös teon kohteiksi joutuneille. Asian käsitteleminen koko koulu yhteisön tasolla lisää turvallisuutta ja ohjaa opiskelijoita myös myöhemmin hakeutumaan tarvittaessa avun piiriin.

Opiskeluhoollon näkökulmasta tuen tarpeessa voi olla samanaikaisesti useampi: moitittavasti toiminut (tekijä) ja opiskelija tai opiskelijat, joihin teko on kohdistunut (uhri/uhrit). Opiskeluhoollon tukea voidaan tarvita myös koko yhteisön tasolla, jos yksittäisen opiskelijan toiminta on aiheuttanut koko koulussa turvattomuutta tai pelkoa.

Mahdollisuudet opiskeluun ja siihen liittyvä ohjauksen tuki järjestetään kurinpitorangaistusten yhteydessä siten, että opiskelijan opinnot voivat jatkua mahdollisimman saumattomasti rangaistuksen jälkeen. Suunnitelma opintojen jatkamiseksi kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Opintojen ohjaaminen ja tarvittavat opiskelun tukeen liittyvät menettelytavat suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaan moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä. Usein tarvitaan yhtäaikaaisesti sekä kouluterveydenhuoltoon että kuraattori- ja psykologityöhön liittyviä tukitoimia.

5.3.5. Koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Ruoka-allergiat ja erityisruokavaliot tulee ilmoittaa koulun keittiölle. Opettajienhuoneessa olevaan lääkekaappiin on varattu nopeasti verensokeria kohottavaa sokeripitoista tuotetta.

5.4. Ranuan kr. kansanopisto

5.4.1. Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)

Opiston henkilökunnalla on velvollisuus ohjata opiskelija oikean tuen piiriin, kun hänen hyvinvoinnistaan tulee huolta.

Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina opiskelijan ja /tai huoltajan suostumukseen. Lain mukaan huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoollon palveluita. Opiskelijan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Alaikäinen ja muu vajaavaltainen voi painavasta syystä kieltää huoltajaansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhoitoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhoollon tietoja huoltajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista.

Opiskeluhooltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

5.4.2. Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan opiskelijan tueksi silloin, kun hänen huolta herättävän tilanteen varhaiseen selvittelyyn ja hoitamiseen tarvitaan eri alojen asiantuntijoita ja, kun tarvitaan monialaista yhteistyötä opetushenkilöstön ja opiskelijahuollon palvelujen henkilöstön välillä. Asiantuntijaryhmän kokoaa aikuinen, jolla huoli opiskelijan tilanteesta on herännyt. Opiskelijan asian käsittely monialaisessa asiantuntijaryhmässä tapahtuu aina opiskelijan /huoltajan suostumuksella. Suostumus annetaan wilman kautta (linkki wilmaan).

Opiskelijan tai huoltajan kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua opiskeluhoollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä.

5.4.3. Opiskeluhooltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhooltorekisterille

Asiantuntijaryhmän kokoontumisesta laaditaan opiskeluhooltokertomus wilmassa, johon vastuuhenkilö kirjaa välttämättömät tiedot. (linkki wilmaan). Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Jos sivulliselle annetaan opiskeluhooltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Opiskeluhooltokertomukset sekä muut opiskeluhoollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä opiskelijaa koskevat asiakirjat tallennetaan opiskeluhooltorekisteriin, jonka vastuuhenkilönä on kuraattori. Opiskeluhooltorekisteriin tallennetut tiedot ovat salassa pidettäviä.

Opiskeluterveydenhuolto ja psykologit kirjaavat opiskelijan asiat terveydenhuollon kirjaamista koskevan lainsäädännön mukaisesti ja kirjaukset tallentuvat terveydenhuollon rekisteriin. Vastaavasti kuraattori kirjaa asiakastiedot sosiaalihuollon kirjaamista koskevan lainsäädännön mukaisesti ja tiedot tallentuvat sosiaalihuollon rekisteriin.

5.4.4. Tarvittavan opiskeluhoollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Lukiolain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaan opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos

on olemassa vaara, että toisen opiskelijan taikka oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Epäämisen aikana opiskelijalle järjestetään mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoillon kuraattorin kanssa. Lisäksi opiskelijalle järjestetään muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja opiskelijan palatessa opetukseen. Oppilaalla ja opiskelijalle tehdään myös suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.

Opiskelijahuoltolain mukaisten palveluiden käyttäminen on oppilaalle ja opiskelijalle vapaaehtoista, eikä opiskelijalla ole velvollisuutta osallistua opiskeluhoillon palveluihin. Epäämistilanteessa ja sen jälkeen opiskelijalle tarjotaan opiskeluhoillon palveluita ja mahdollisuutta tapahtuneen läpikäynnille.

5.4.5. Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Opiskelijoille lähetetään ennen opintojen alkua wilman kautta tausta- ja lupatietolomake. Siinä kysytään erityisruokavaliot ja lääkehoitoa koskevat tiedot. Opintosihteerä siirtää tiedon erityisruokavaliosta keittiölle lomakkeelta saadun tiedon mukaan. Lisäksi opiskelijan tulee toimittaa lausunto erityisruokavaliosta opiston keittiölle sähköpostiin keittio@rakro.fi.

Lääkehoito-ohje täytetään, jos opiskelijan lääkehoidon ohjaukseen tai käytännön toteutukseen

osallistuu opiston henkilöstö. Huoltajat toimittavat opistolle selkeät ja yksinkertaiset kirjalliset ohjeet lääkeannoksista ja muut hoidon kannalta tarpeelliset tiedot tausta- ja lupatietolomakkeen kautta.

Jos erityisruokavalioon ja lääkehoitoon liittyy opistolla kysymyksiä, otetaan yhteys opiskelijaan puhelimitse ennen opintojen alkua.

6. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoito on kaikkien esiopetuksessa, koulu- ja oppilaitosyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Eri tahojen ja henkilöiden osallisuus opiskeluhoillon toimintatapojen

suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhuollossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen tai koulutuksen järjestäjän sekä hyvinvointialueen yhteistyötä.

Opiskeluhuoltoa toteutetaan **yhteistyössä opiskelijoiden ja huoltajien** kanssa.

6.1. Esiopetus

6.1.1. **Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhuoltopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen**

Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän huoltajien edustajat valitaan jokaisesta esiopetusyksiköstä kyselyn ja kiinnostuksen perusteella.

6.1.2. **Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä**

Esiopetuksen yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä arvioi kevätlukukauden lopussa suunnitelman toteutumista, palveluiden saatavuutta, riittävyttä ja kohdentumista.

6.1.3. **Opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä**

Tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevat lapset saavat opiskeluhuollollisia tukitoimia ja palveluja tarvitsemassaan määrin. Mikäli lapsi on sairaalaopetuksessa, varhaiskasvatuksen erityisopettaja toimii esiopetuksen yhdyshenkilönä lasta hoitaviin tahoihin

6.1.4. **Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi**

Esiopetuksen ulkopuolisten toimijoiden kanssa toteutettavassa yhteistyössä on tärkeää varmistaa oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen.

Oppilaalla, huoltajilla ja jokaisella oppilasta tukevalla taholla on selkeä kuva siitä, miten ja kenen kanssa oppilaan asioita edistetään. Toimivan yhteistyön lähtökohtana on oppilaan, perheen ja toimijoiden keskinäinen arvostus.

Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista.

Mikäli oppilasta tuetaan esiopetuksen ulkopuolisten toimijoiden taholta (esim. lastensuojelu, erikoissairaanhoido), yhteistyön ja tiedon jakamisessa on hyvä hyödyntää mm. verkostotapaamisia kokonaistilanteen kartoittamiseksi. Tarkoituksena on koota oppilaan tukemisen kannalta keskeiset toimijat yhteen. Näin voidaan välttää päällekkäiset tukitoimet ja suunnitella oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisimmat keinot

6.1.5. Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Opiskeluhooltosuunnitelma esitellään huoltajille huoltajailloissa. Esioppilaille tehdään kevätlukukaudella kysely liittyen kokonaisvaltaiseen opiskeluhooltoon (psykykinen/fyysinen terveys, sosiaalinen hyvinvointi) huomioiden heidän ikänsä ja kehitystasonsa.

6.2. Perusopetus

6.2.1. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhooltopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen

Opiskeluhooltosuunnitelmaa on valmisteltu monialaisessa työryhmässä. Oppilailla, huoltajilla ja opetustoimen henkilöstöllä on mahdollisuus tutustua suunnitelmaan ja esittää muutos- tai täydennysehdotuksiaan. Opiskeluhooltosuunnitelmaan voidaan tehdä koulukohtaisia käytännön toteutuksen tarkennuksia.

Opiskeluhoolto on kaikkien kouluyhteisöissä työskentelevien ja opiskeluhooltopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Oppilaiden ja huoltajien osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin tapahtuu muun muassa yksiköiden yhteisöllisen opiskeluhooltotapaamisten yhteydessä. Kaikki huoltajat perehdytetään yksiköiden opiskeluhooltotyöhön huoltajailloissa ja -tapaamisissa. Keskeisistä yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedotetaan myös wilman kautta.

Osallisuutta opiskeluhuoltotyöhön tuetaan huoltajille, oppilaille ja henkilökunnalle kohdisteluilla kyselyillä.

Opiskeluhuollon toteuttamisessa oppilaskunnan hallituksella ja tukioppilailla on tärkeä rooli. He järjestävät monenlaista viihtyisyyttä ja yhteishenkeä lisäävää toimintaa. Lisäksi tukioppilaat pyrkivät omalla toiminnallaan ehkäisemään kiusaamista ja parantamaan luokkien yhteishenkeä.

6.2.2. Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä

Rehtori vastaa siitä, että koko henkilöstö perehdytetään yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatapoihin. Henkilöstön tulee tuntea koulun suunnitelmat (turvallisuussuunnitelma, kiusaamisen vastainen työ, häirinnän ja väkivallan ehkäisy, poissaolo koulusta jne.) ja noudattaa annettuja ohjeita.

6.2.3. Opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä

Laadukas perusopetus on perusta oppilaan oppimiselle ja hyvinvoinnille. Oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia ehkäistään ennakolta esimerkiksi opetusta eriyttämällä, opettajien keskinäisellä sekä muun henkilöstön yhteistyöllä, ohjauksella sekä opetusryhmiä joustavasti muuntelemalla. Opetuksessa otetaan huomioon sekä ryhmän että yksittäisen oppilaan tarpeet. Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen antaminen kuuluvat kaikkiin kasvatus- ja opetustilanteisiin. Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä Wilman kautta, puhelimitse, erilaisten tapaamisten ja palaverien kautta sekä koulun tilaisuuksissa. Vastuu yhteydenpidosta on sekä opettajilla että huoltajilla.

Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen osalta määritellään tapauskohtaisesti pedagogisissa asiakirjoissa.

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Opiskelijaa opettavat opettajat laativat pedagogisen arvion. Pedagogiset arviot käsitellään monialaisessa yhteistyössä opiskeluhuollon henkilöstön kanssa. Tehostetun

tuen pedagogiset tavoitteet ja toimet suunnitellaan yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja opiskelijaa opettavien opettajien kanssa ja kirjataan oppilaan oppimissuunnitelmaan.

Mikäli tehostetun tuen antamisesta huolimatta oppilaan kehitys ei etene toivotulla tavalla, aloitetaan pedagogisen selvityksen valmistelu erityisen tuen päätöstä varten. **Erityisen tuen** tarpeen ilmetessä opiskelijaa ja huoltajia tiedotetaan tarpeesta. Opiskelijaa opettavat opettajat laativat pedagogisen selvityksen. Pedagogiset selvitykset käsitellään monialaisessa yhteistyössä opiskeluhoollon henkilöstön kanssa. Opiskeluhooltohenkilöstö arvioi, tarvitaanko pedagogisten tukitoimien lisäksi myös opiskeluhoollollista tukea tai selvitystä esim. psykologista tai lääketieteellistä tutkimusta, sosiaalista selvitystä tai koulun ulkopuolisten tukitoimien piiriin ohjaamista.

Rehtori tekee erityisen tuen päätöksen koulun esityksen ja pedagogisen selvityksen perusteella. Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä kuullaan opiskelijaa ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa.

Erityisen tuen pedagogiset tavoitteet ja toimet suunnitellaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja opiskelijan opettavien opettajien kanssa.

Yläkoululla joustavan perusopetuksen luokalle on haku vuosittain keväällä. Joustavaan perusopetukseen valitaan oppilaat, oppilaan ja huoltajan yhteisen hakemuksen ja oppilaan haastattelun perusteella. Oppilaan koulunkäynnin tilanne kartoitetaan haettaessa. Hakuprosessissa kuullaan opiskelijaa, huoltajaa, opiskelijaa opettavia opettajia sekä opiskeluhoollon edustajia. Rehtori tekee viranhaltijapäätöksen joustavan perusopetuksen luokalle siirtämisestä joustavan perusopetuksen luokanopettajan esityksen pohjalta.

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa. Oppilaalle järjestetään opetusta ja tukea hänen terveytensä, pedagogisten erityistarpeidensa ja erikoissairaanhoidon hoidollisten ja kuntoutuksellisten toimenpiteiden edellyttämän määrän. Oppilaalla on omassa koulussaan käytössä kaikki koulun tukitoimet kolmiportaisen tuen mukaisesti. Opiskeluhoollon palvelut järjestetään lähettävän koulun toimesta.

Mikäli oppilaan kohdalla opetus järjestetään oman koulun sijasta sairaalaopetuksessa, toteutetaan siirtyminen huoltajan, opetuksen järjestäjän, sairaalaopetusyksikön ja erikoissairaanhoidon moniammatillisena yhteistyönä. Sairaalaopetus on erikoissairaanhoidon yhteydessä annettavaa perusopetusta avo- ja osasto-oppilaille. Oppilaan tukitoimien ja opetuksen järjestämiseksi järjestetään sairaalaopetuksen koordinoimana sekä tulo- että paluuvaiheessa verkostopalaveri, johon kootaan tarvittava moniammatillinen asiantuntijaryhmä. Opiskelija palaa siihen opetukseen, johon opiskelija osallistui ennen siirtymistä sairaalaopetukseen.

6.2.4. Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi

Ranuan peruskoulut toimivat tiiviissä yhteistyössä koulun ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa.

Keskeistä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa toteutettavassa yhteistyössä on varmistaa oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen. Opiskelijalla, huoltajilla ja jokaisella opiskelijaa tukevalla taholla on selkeä kuva siitä, miten ja kenen kanssa oppilaan asioita edistetään. Toimivan yhteistyön lähtökohtana on oppilaan, perheen ja toimijoiden keskinäinen arvostus. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista.

Mikäli opiskelijaa tuetaan koulun ulkopuolisten toimijoiden taholta (esim. lastensuojelu, erikoissairaanhoido), yhteistyön ja tiedon jakamisessa on hyvä hyödyntää mm. verkostotapaamisia kokonaistilanteen kartoittamiseksi. Tarkoituksena on koota oppilaan tukemisen kannalta keskeiset toimijat yhteen. Näin voidaan välttää päällekkäiset tukitoimet ja suunnitella oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisimmat keinot.

Tarvittaessa yhteistyö tehdään poliisin tai muihin tarvittavien toimijoiden kanssa, jos yhteisöllisissä ilmiöissä on tullut esille heille kuuluvia asioita. Tavoitteena on, että yksiköiden yhteisöllisissä opiskeluhoitopalavereissa pystytään ennakoimaan ja keskustelemaan vallalla olevista ilmiöistä eri yhteistyökumppaneiden kanssa.

Vanhempainyhdistykset tukevat yhteistyötä kotien ja koulun välillä. Vanhempainyhdistykset ovat myös aktiivisesti mukana yhteisöllisten tapahtumien järjestämisessä.

Yläkoululla vahva yhteisöllinen toimija on koulunuorisotyö, joka on nuorten arjessa niin välituntisin kuin myös tarvittaessa oppituntien aikana. Koulunuorisotyö on vahva toimija erilaisten yhteisöllisten tapahtumien järjestämisessä.

6.2.5. Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteet kuvataan opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa, joka on luettavissa koulujen wilmatiedotteista ilman sisäänkirjautumista. Lisäksi ajankohtaisia nostoja opiskeluhoollosta tehdään huoltajailloissa ja erillisissä wilmaviesteissä.

Opiskeluhoollon toteutumista seurataan ja arvioidaan koulun vuosisuunnitelman ja opetussuunnitelman seurannassa sekä laatuarvioinnin yhteydessä. Seurannan keskeisistä tuloksista tiedotetaan hyvinvointilautakuntaa, huoltajia ja muita yhteistyötahoja. Tiedottaminen tapahtuu lautakuntaan tiedotusasiana. Huoltajia tiedotetaan Wilma-tiedotteilla sekä huoltajailloissa. Muita yhteistyötahoja tiedotetaan yhteisissä palavereissa.

6.3. Lukio

6.3.1. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen

Koulukohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman laadinnassa, toteuttamisessa sekä arvioinnissa opiskelijoille ja huoltajille annetaan mahdollisuus osallistua monella tavalla:

- Opiskelijakunnan hallitus ottaa kantaa suunnitelmaan.

- Oppilaitoskohtaisen opiskeluhooltosuunnitelman päivittäminen käsitellään opiskeluhooltoryhmässä, jossa on läsnä opiskelijoiden edustaja
- Tiedottaminen tapahtuu kulloiseenkin tilanteeseen sopivalla tavalla: esimerkiksi Wilma, huoltajaillat, ryhmänohjaajan tunnit, henkilökohtainen kontakti.
- Opiskeluhoollon periaatteista ja menettelytavoista tiedotetaan opiskelijoille ja huoltajille vuosittain lukio-oppaassa.

6.3.2. **Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä**

Henkilöstön perehdyttäminen opiskeluhooltosuunnitelmaan tapahtuu lukuvuoden alussa VESO-päivillä.

6.3.3. **Opiskeluhoollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä**

Oppimisen tuki merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Oppimisen tukea voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, tukiopetus ja muut pedagogiset ratkaisut. Opintojen etenemistä tuetaan suunnitellulla monipuolisella opinto-ohjauksella ja ryhmänohjaajan tuen avulla sekä hyödyntämällä erilaisia opintojen valintamahdollisuuksia.

Opiskelijan oppimista edistetään myös lehtorien antamalla oman oppiaineen opiskelun ohjauksella ja tieteenalan työ- ja yrittämismahdollisuuksien esittelyllä. Tämä voi näkyä esimerkkien antamisella opitun hyödyntämisestä harrastuksissa, työ- ja yritys-elämässä tai uravalinnoissa. Hyvinvointia lisätään myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin ja elämänhallintaan. Lukion ohjaustyön käsikirja auttaa henkilöstöä tämän työn jaossa ja varmistaa opiskelijalle riittävästi välittyvän tuen ja tiedon. Käsikirja on suunniteltu valmistuvan vuoden 2024 loppuun mennessä osana Ranuan, Posion ja Pudasjärven lukioiden OPH:n erityisavustuksella toteuttamaa MAURI laatu- ja saavutettavuushanketta.

Erytisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta. Erytisopetus tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena. Erytisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen

opettamista sekä opiskelijan ohjaamista käyttämään omia vahvuuksiaan oppimisessa. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Lukiolain (714/2018) 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen tarkoittaa, että opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja lukiokoulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin, kuin ne ovat välttämättömiä, ja ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Poikkeava järjestely voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhoollon palvelujen tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhoitoa.

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Näin turvataan tukea tarvitsevalle opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Arvioinnissa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen arviointitilanteissa, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan opiskelijalle heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Tukitoimista ja niistä koskevista oikeuksista tiedotetaan opiskelijoille ja huoltajille joka syksy päivitetävässä lukio-oppaassa. Perusopetuksen

erityisopettaja arvioi ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoiden kielellisiä valmiuksia yhteistyössä äidinkielen lehtorin kanssa. Erityisopettaja tekee arvion tukitoimien tarpeesta ja laajuudesta. Tarpeen tullen perusopetuksen erityisopettaja vastaa lukiolaisten erityisopetuksesta, aineenopettajien tukemisesta sekä lausuntojen valmisteleminen ylioppilastutkintolautakunnalle.

Mikäli erityisopettajan tukiopeus ei riitä opiskelijan tukemiseksi, käsitellään opiskelijan asia erityisopettajan aloitteesta monialaisessa asiantuntijaryhmässä, jossa sovitaan tarkemmin opiskelijan opintojen järjestämisestä. Tukitoimet ja erityisjärjestelyt kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (HOPS). Kirjaukset tekee opiskelijan ryhmänohjaaja tai opinto-ohjaaja. Rehtori päättää opintojen poikkeavista järjestelyistä, tarvittaessa huomioiden moniammatillisten asiantuntijoiden / -asiantuntijaryhmän lausunnot.

6.3.4. Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi

Yhteistyö muiden paikkakunnalla nuorten kanssa toimivien kanssa toimii muun muassa Silta-työryhmän kautta. Koululle on nimetty koulupoliisi. Muiden toimijoiden ja viranomaisten toiminnasta yritetään järjestää esittely- ja valistustilaisuuksia. Muu yhteistyö sovitaan ja järjestetään tarvittaessa eri tahojen kanssa, esim. erikoissairaanhoido

6.3.5. Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoillon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Koulun opiskeluhoitoryhmä arvioi keväällä tai seuraavana syksynä opiskeluhoitosuunnitelman toteutumisen kuluneelta lukuvuodelta. Seurattavia asioita ovat muun muassa ruokailut, oppitunnit, välitunnit, kiusaaminen, tuen saaminen ja viihtyminen koulussa.

Opiskeluhoillon toteutumista seurataan ja arvioidaan myös koulun lukuvuosisuunnitelman ja opetussuunnitelman seurannassa sekä laatuarvioinnin yhteydessä. Seurannan keskeisistä tuloksista tiedotetaan hyvinvointilautakuntaa, huoltajia ja muita yhteistyötahoja. Tiedottaminen tapahtuu lautakuntaan tiedotusasiana. Huoltajia tiedotetaan Wilma-tiedotteilla sekä huoltajailloissa. Muita yhteistyötahoja tiedotetaan yhteisissä palavereissa.

6.4. Ranuan kr. kansanopisto

6.4.1. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen

Opiston opiskeluhooltoryhmään kuuluu opiskelijoita ja huoltajia. Opiskelijoille ja huoltajille kerrotaan opiston opiskelijahuollon käytännöistä heti opistovuoden alussa. Opiskeluhooltosuunnitelma löytyy opiston nettisivuilta. Jos opistolle tulee palautetta opiskelijahuoltoon liittyvistä asioista, ne viedään rehtorin tietoon ja ryhdytään mahdollisiin toimenpiteisiin.

6.4.2. Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä

Henkilökunnalla on syksyisin tulevan vuoden suunnittelupäivät, joiden yhteydessä käydään läpi opiskelijahuoltoon liittyvät asiakirjat

6.4.3. Opiskeluhoollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä

Tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevat nuoret saavat opiskeluhoollollisia tukitoimia ja palveluja tarvitsemassaan määrin.

6.4.4. Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi

Opiskelijan kotipaikkakunnan sosiaalityön kanssa tehdään yhteistyötä ja heitä konsultoidaan opiskelijakohtaisen tarpeen mukaan (esim. lastensuojelu, perheneuvolapalvelut, kehitysvammapalvelut). Yhteistyöverkostoon kuuluu opiskelijan henkilökohtaiset terapeutit. Nuorisotyön ja etsivän nuorisotyön kanssa tehdään yhteistyötä tarvittaessa opiskelijan siirtymissä seuraavaan oppilaitokseen tai esimerkiksi opiskelijan keskeyttäessä opinnot. Tilanteissa, joissa opiskelija tai joku muu uhkaa väkivallalla tai käyttäytyy väkivaltaisesti, ollaan yhteydessä poliisiin. Myös muissa rikoksiin liittyvissä tapauksissa kuten ilkivalta, ulkopuoliset häiriköt, perheväkivalta tai seksuaalirikokset, ollaan yhteydessä poliisiin.

6.4.5. Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Huoltajat ovat opiston tärkein yhteistyökumppani. Ensi sijassa opintopolun ohjaajat vastaavat yhteydenpidosta huoltajiin. Opiskelijoiden saapuessa syksyllä

ensimmäistä kertaa opistolle järjestetään yhteinen aloitustilaisuus, jossa kerrotaan mm. huoltajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä aikatauluineen ja esitellään koulun henkilökunta. Alkusyksystä järjestetään huoltajille ja opiskelijoille yhteinen kurssi, jossa käsitellään ajankohtaisten asioiden lisäksi mm. opiskelun ja asuntolaelämän käytänteitä ja huoltajat pääsevät tutustumaan opiskelijan opintoihin.

Joululomille lähdetessä perheet kutsutaan yhteiseen joulujuhlaan. Alkukeväästä järjestetään huoltajien päivä. Päivän aikana kotiväellä on mahdollisuus päästä tutustumaan opistokodin arkeen keskusteluiden ja aktiviteettien merkeissä. Opintojen päätyttyä kaikki perheenjäsenet kutsutaan yhteiseen kevätjuhlaan. Huoltajilla on kaikkien näiden kokoontumisten aikana mahdollisuus tavata kahden kesken opiskelijan opintopolunohjaajaa tai kuraattoria. Opiskelijat ja huoltajat saavat tietoa opintojen etenemisestä wilman kautta. Palautteet ja arvioinnit näkyvät wilmassa kurssin aikana ja sen päätyttyä. Huoltajat voivat seurata myös lukujärjestykseen liittyviä kurssivalintoja ja opintoihin osallistumista wilman kautta. Määräajoin selvitetään huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. Erityisesti yhteiset kokoontumiset ja huoltajien edustus opiskeluhuoltoryhmässä edistävät näiden näkemysten huomioimista osana opiston toimintaa. Huoltajille lähetetään säännöllisesti kirje, jossa kerrotaan lyhyesti menneestä ja tiedotetaan tulevasta

7. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista oppilaitosten kanssa. Opetuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Opettajilla, rehtoreilla ja varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on velvollisuus ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta syrjinnästä, väkivallasta, kiusaamisesta tai häirinnästä niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Koulun aikuiset ohjaavat tarpeen mukaan teon kohteen ja tekijän opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhoitaja, kuraattori, koulupsykologi). Opettajat ja rehtorit voivat konsultoida anonyymisti opiskeluhoillon asiantuntijoita, mikäli lapsen tai nuoren asia pohdituttaa. Opettaja ja rehtori voi huolen herättyä olla yhteydessä sosiaalitoimeen, missä neuvotaan asianmukaiset jatkotoimenpiteet (lastensuojeluilmoitus). Vakavissa tapauksissa opettajalla ja rehtorilla on ilmoitusvelvollisuus myös poliisille.

Oppilaille järjestetään tunnetaitojen kasvatusta aloittaen järjestelmällinen opetus varhaiskasvatuksessa. Tunnetaitojen kasvatuksessa voidaan hyödyntää Rovaniemen Hyvinvoinnin vuosikelloa, jossa on materiaalia vuosiluokittain ryhmiteltynä (esikoulu – 9. luokka).

Oppitunneilla ja välitunneilla aikuiset seuraavat opiskelijoiden toimintaa. Välitunneilla välituntivalvojat puuttuvat liian fyysiseen leikkiin. Pyritään ohjaamaan opiskelijoita tilanteissa, milloin välituntileikit eivät enää tunnu leikkiin osallistuvasta leikiltä. Valvojen tehtävänä on puuttua ja valvoa toimintaa.

7.1. Kriisisuunnitelmat

Ranuan oppilaitoksilla on vuosittain päivitettävät kriisi- ja pelastussuunnitelmat. Kriisisuunnitelma toimii apuna koulua koskeissa onnettomuustilanteissa ja esimerkiksi kuolemantapauksissa. Kriisisuunnitelman tavoitteena on

- 1) turvallisen oppimis- ja työskentely-ympäristön luominen,
- 2) hallittu toiminta kriisitilanteissa,
- 3) opiskelijoiden, huoltajien sekä henkilökunnan tukeminen ja auttaminen kriisitilanteissa sekä
- 4) kriisitilanteiden jälkihoito ja haittavaikutusten ennaltaehkäisy.

Tärkeää kriisi-, uhka- ja vaaratilanteita ajatellen on asioiden ennakoiminen ja etukäteissuunnittelu. Kouluyhteisön suvaitseva, myönteinen ja välittävä ilmapiiri edistävät arjen sujumista ja turvallisuutta.

Toimintaohjeet hätätapauksia varten löytyvät jokaisen luokan ovenpielestä. Turvallisuuskansiot löytyvät kouluilla rehtoreiden kansioista ja opettajainhuoneesta. Esiopetuksessa turvallisuuskansiot ovat yksiköissä. Turvallisuuskansiosta löytyy toimintamalleja erilaisia kriisitilanteita varten sekä pelastussuunnitelma.

Turvallisuuskansiot tarkistetaan vuosittain ja tehdään tarvittavat päivitykset. Turvallisuuskansioissa olevat ohjeet ja vastuunjako kerrataan lukuvuoden

alkaessa henkilökunnan kanssa. Opiskelijoille pidetään turvallisuuskävelyt aina lukuvuoden alkaessa. Lisäksi kerrataan turvallisuuteen liittyviä ohjeistuksia.

Oppilaitosten turvallisuudesta pidetään huolta säännöllisillä turvallisuustarkastuksilla. Vaara-, uhka ja läheltä piti -tilanteet kirjataan lomakkeelle, joka toimitetaan rehtorille/varhaiskasvatusjohtajalle. Mikäli havaitaan puutteita laitteissa tai tiloissa, on niistä ilmoitettava välittömästi vastuuhenkilölle tai rehtorille.

7.2. Esiopetus

Varhaiskasvatuksessa pidetään huolta koko yhteisön fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Lasta tulee varhaiskasvatuslain mukaan suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Lapsella on oikeus saada lohdutusta sitä tarvitessaan. Varhaiskasvatuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä. Olennaista kiusaamisen ennaltaehkäisyssä on tukea lasten vertaissuhteita ja yhteisön hyvinvointia. Henkilöstöllä on keskeinen rooli lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Häirintä-, kiusaamis- tai väkivaltatilanteista keskustellaan lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja.

Ranuan kunnan varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri perustuu arvoympyrän arvoihin, jotka ovat lähtöisin huoltajille tehdystä kyselystä. Tärkeitä arvoja ovat hyvät käytöstavat ja sivistys, turvallisuus, leikki, tasa-arvoisuus, lapsella on oikeus tulla kuulluksi, yhteistyö ja toimiva vuorovaikutus. Ranuan varhaiskasvatuksen yksi peruslähtökohdista on taata turvallinen varhaiskasvatusympäristö, jossa ei sallita kiusaamista. Kiusaamista estääkseen varhaiskasvatuksen työntekijät luovat yhteiset, yksinkertaiset säännöt toiminnalle. He myös ylläpitävät sääntöjä omalla toiminnallaan. Lasten ryhmäytymisellä ja ystävyyssuhteilla on suuri merkitys kiusaamisen ehkäisyssä. Tuemme jokaista lasta löytämään oman paikkansa ryhmästä.

Tärkeää on olla lapsille läsnä ja näin ohjata tilanteita ja myös ennaltaehkäistä mahdollisia kiusaamistilanteita edes syntymästä. Myös pienten riitojen ja

konfliktien oikeanlaiset ratkaisut ovat kiusaamisen ehkäisyä. Riitojen ja konfliktien syyt täytyy myös selvittää kunnolla ja niiden jälkeen seurata tilannetta sovitulla tavalla. Tavoite on, että kiusaaminen ei pääsisi edes alkamaan. Kasvattajan tehtävä on luoda varhaiskasvatuksen ryhmiin sellainen ilmapiiri, jossa lapsi uskaltaa tulla kertomaan hänelle tapahtuneista asioista ja että hän luottaa aikuisiin.

Täytyy myös osata tunnistaa kiusaamisen eri muodot ja siihen tarvitaan kasvattajilta lapsiryhmän tuntemista sekä kykyä tunnistaa lasten erilaiset tarpeet. Kiusaamisen ennaltaehkäisyssä tärkeää on oikeudenmukaisuus, tilanteiden sanoittaminen ja tunnetaitojen opettelu sekä lasten tasa-arvoinen kohtaaminen.

7.2.1. Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi.

Aikuisen reagoi aina kiusaamiseen sitä nähdessään, tunnistaa kiusaaminen, puuttuu siihen yhdessä sovitulla tavalla sekä arvioi ja havainnoi lapsiryhmää. Kiusaamisen tunnistaminen ei ole aina helppoa, koska se voi tarkoittaa eri yksilöille eri asioita. Kasvattajan täytyy toimia lapsen tulkkina, koska lapselta puuttuu usein sanat kertoa kokemastaan. Kasvattajan täytyy kuitenkin olla puolueeton. Se, miten lapset kokevat erilaiset tilanteet, voi vaihdella suurestikin, mutta lapsen kokemus on lapselle se todellinen tilanne. Kielteisen toiminnan kohteeksi joutunut lapsi on kuitenkin loukkaantunut fyysisesti tai psyykkisesti riippumatta siitä, onko toiminta ollut tahallista vai tahatonta.

Kiusaamiseen puuttumisesta keskustellaan aina molempien osapuolten eli kiusaajan ja kiusatun huoltajien kanssa. Vanhemmilla on merkittävä rooli kiusaamisen ehkäisyssä. Kiusaaminen ja kiusatuksi tuleminen ovat varhaiskasvatuksen ja vanhempien yhdessä selvitettäviä asioita. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tehtävänä on lisätä vanhempien tietoisuutta kiusaamisesta ilmiönä. Myös vanhempien tuki varhaiskasvatuksen henkilöstölle on tärkeää. Kiusaamisen ehkäisyssä kasvatuskumppanuus ja yhteiset arvot vanhempien ja varhaiskasvatuksen välillä ovat erityisen tarpeellisia. Vanhempien osallistaminen ja tietoisuuden lisääminen aiheesta ovat tarpeen, jotta kiusaamiseen puuttuminen tuo toivotun tuloksen ja kiusaaminen loppuu.

7.3. Perusopetus

7.3.1. Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi ja puuttumiseksi

Kiusaamisen ennaltaehkäisemisessä on tärkeää järjestelmällinen tunnetaitojen opettaminen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa lasten ja oppilaiden ikätaso huomioiden.

Kaikki oppilaiden väliset riidat ja konfliktit eivät ole kiusaamista. On tärkeää, että lapsi ja nuori ohjataan selvittämään riitoja itsenäisesti, mikä samalla vahvistaa tunnetaitoja.

Kiusaamiseen puuttuminen ja kiusaamistilanteiden selvittäminen on aikuisten tehtävä. Aikuinen sopii kiusatun kanssa, miten kiusaamiseen lähdetään puuttumaan ja kuka ottaa vastuun selvittämisestä.

Oppilaaseen kohdistuvasta kiusaamisesta on ilmoitettava myös hänen huoltajalleen.

Kiusaamisen kriteerit

Kiusaamisella tarkoitetaan tahallista ja toistuvaa toisen epämiellyttäväksi kokemaa psyykkistä tai fyysistä toimintaa. Riidasta kiusaamisen erottaa kiusaajan ja kiusatun välinen vallan epätasapaino: vahvempi tai vahvemmat alistavat puolustuskyvyttöntä. Riidat ovat myös ohimeneviä, eikä niiden kohteeksi aina joudu yksi ja sama lapsi. (Korhonen, L. 2021)

<https://www.terveyskirjasto.fi/pla00028>

Alakoulun malli kiusaamiseen puuttumiseen

Koulukiusaamiseen puututaan heti ja tapauskohtaisesti riittävän järeillä toimilla.

Selvitystyön aloittaa kiusatuksi tulleen oppilaan luokanopettaja yhteistyössä oppilaiden, huoltajien ja toisten koulun aikuisten kanssa. Rehtori tulee mukaan asian selvittelyyn pyydettyäessä. Tarvittaessa huoltajat, oppilaat ja muut asianosaiset kutsutaan koululle yhteiseen neuvotteluun matalalla kynnyksellä ja riittävän varhaisessa vaiheessa. Neuvottelujen tavoitteena on, että kiusaaminen loppuu. Neuvottelut päättyvät useimmiten sovintoratkaisuun. Tällöin järjestetään esimerkiksi

kuukauden kuluttua seurantapalaveri, jolloin käydään asian osaisten kanssa keskustelu vallitsevasta tilanteesta ja siitä, onko kiusaaminen loppunut.

Tapahtumien kulun ja sovittujen asioiden kirjaamisesta vastaa luokanopettaja.

Mikäli kiusaaminen ei lopu tai selviä oppilaiden, huoltajien, rehtorin ja luokanopettajan selvittelyssä tai asian vakavuus niin vaatii, voidaan mukaan pyytää myös muita viranomaisia, esimerkiksi koulukuraattori tai poliisi.

Koulussamme toimii myös opettajista ja koulunkäynninohjaajista koostuva tiimi, joka selvittää kiusaamistapauksia. Tiimille voidaan ohjata ne kiusaamistapaukset, jotka eivät ratkea luokanopettajan aloittaman selvitystyön myötä. Kiusaamistapauksia voidaan selvittää myös koulun nuorisotyöntekijän ja/tai kuraattorin toimesta.

Kiusaamisen ehkäisyyn liittyvässä koulun kasvatustyössä keskeistä ovat vuorovaikutteisuus ja kiusaamisen vastaiset ajattelu- ja toimintatavat. Tärkeätä on, että kiusaamiseen puututaan varhain ja oppilaiden väliset kiistat selvitetään. Tätä korostetaan niin oppilaille, työntekijöille kuin huoltajillekin koko kouluvuoden ajan.

Yläkoulun KiPu-malli kiusaamiseen puuttumiseen

Ranuan yläkoululla kiusaamisen puuttumiseen on nimetty työryhmä (KiPu-tiimi), joka työvuoden alussa informoi opetushenkilökuntaa kiusaamisen puuttumisen toimintatavoista. Oppilaille toteutetaan lukuvuoden alussa info kiusaamisen vastaisuudesta. Huoltajille KiPu-toiminnasta tiedotetaan Wilman välityksellä lukuvuoden alussa sekä huoltajien illoissa tai huoltajien varteissa.

Huoltajia pyritään ottamaan aktiivisesti mukaan kiusaamisen vastaiseen kampanjointiin ja tehdään yhteistyötä paitsi kiusaamisen ehkäisemiseksi, myös tapahtuneen kiusaamisen ilmi tuomiseksi ja lopettamiseksi.

Yläkoulussa toteutetaan kiusaamisen ennaltaehkäiseviä toimintatunteja luokanvalvojan tai aineopettajan ohjaamana sekä muun muassa oppilaanohjauksen ja terveystiedon tunneilla. Kiusaamisen ennaltaehkäisevää materiaalia voidaan hyödyntää tarpeen mukaan painottaen opettajan mielestä ajankohtaisia ja luokalle sopivia aihealueita.

Materiaalia löytyy esimerkiksi KiVa-oppaasta sekä Rovaniemen kaupungin hyvinvoinnin vuosikellosta.

Kaikki kouluyhteisön aikuiset ovat velvollisia seuraamaan ja havainnoimaan kiusaamista. Kiusaamisepäily on tuotava ilmi, jotta kiusaamiseen voidaan puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Kiusaamisesta voi ilmoituksen tehdä myös huoltaja tai opiskelija. Opiskelijoiden ilmoituksia ei saa vähätellä. Keskeisessä asemassa on luokanvalvoja, jonka tulee panostaa oman ryhmänsä kuunteluun. Luokanvalvojan on kerättävä palautetta valvontaluokaltaan säännöllisin väliajoin ja kysyttävä mahdollisesta kiusaamisesta.

Kiusaamistapauksen tullessa ilmi, on tärkeää kuulla oppilasta ja hänen toiveitaan asian selvittämiseksi. Kiusaamistapauksen selvittäminen voi ohjautua joko KiPu-tiimille tai muille koulun aikuisille.

Kiusaamistapauksen tultua KiPu-tiimille, työpari aloittaa tapauksen selvittämisen. KiPu-tiimi keskustelee mahdollisen kiusatun ja kiusaajiksi ilmoitettujen kanssa. Toimintamalli on kuvattuna oheisessa kuviossa 6. Ilmoitetut kiusaamistapaukset ja niiden käsittelyt kirjataan lomakepohjille, joita säilytetään henkilökunnan huoneen kaapissa olevassa KiPu-kansiossa.

Kaikki kouluyhteisön jäsenet ovat velvollisia puuttumaan kiusaamiseen. Myös oppilaille on syytä muistuttaa asiasta. Kiusaamistapausten selvittäminen on aina kuitenkin koulun aikuisten vastuulla (esimerkiksi KiPu-tiimi, kuraattori, koulunuorisotyöntekijä, luokanvalvoja).

Yksittäiset, ei toistuvat riitatilanteet selvitetään opettajajohtoisesti (luokanopettaja/luokanvalvoja). Kiusaamistapauksia voidaan selvittää myös koulun nuorisotyöntekijän ja/tai kuraattorin toimesta. Vakavammissa tilanteissa mukana on rehtori. Mikäli kyseessä on väkivaltaa tai omaisuuteen kohdistuvaa ilkivaltaa sisältävä tilanne, otetaan yhteys myös huoltajaan ja tarvittaessa poliisiin. Kiusaamis- tai vahinkotilanteissa on mahdollisuus myös sovittelun käyttöön.

Mikäli kiusaaminen on systemaattista sekä toistuvaa (ks. Kiusamisen kriteerit) ja kiusaamisen selvittäminen on ohjautunut KiPu-tiimille, asian käsittely etenee vaiheittain:

Vaihe 1.

Kiusaamisen ensi vaiheessa vastuuhenkilö on aikuinen, joka saa tiedon mahdollisesta kiusaamisesta. Hän täyttää KiPu-lomakkeen (lomake 1), joka

toimitetaan KiPu-tiimille. KiPu-tiimi arvioi, onko kyseessä kiusaaminen vai yksittäinen konfliktitilanne. Jos kyseessä on kiusaamisen sijaan seksuaalisesta tai muusta häirinnästä, KiPu-tiimiläinen täyttää yhdessä oppilaan kanssa lomakkeen *Selvityspyyntö häirinnästä*.

Vaihe 2.

KiPu-tiimi ottaa kiusaamistapauksen käsiteltäväkseen. Jokaista kiusaamistapausta selvittelee kaksi KiPu-tiimin jäsentä. Ensimmäiseksi KiPu-tiimi keskustelee kiusatuksi tulleen oppilaan kanssa (lomake 2). Tapaamisessa saadaan tarkennettua kuvaa siitä, mitä on tapahtunut, milloin on tapahtunut, miten pitkään kiusaaminen on jatkunut ja ketkä siihen ovat osallistuneet.

Kun kiusatun kanssa on puhuttu, käydään erilliset keskustelut niiden kiusaamiseen osallistuneiden kanssa, joiden nimet ovat tulleet esille silloin, kun kiusaamisesta on ilmoitettu opettajalle/KiPu-tiimille tai joiden nimet ovat nousseet esiin keskustelussa kiusatun kanssa (lomake 3). Kiusaajille tehdään selväksi, että kiusaaminen on havaittu ja että sitä ei hyväksytä. Kiusaajia ohjataan huomaamaan oma kielteinen käyttäytymisensä ja heidän kanssaan pohditaan, miten olisi toimittava jatkossa.

Kiusaajien kanssa voidaan keskustella myös ryhmänä. Harkinnan mukaan keskusteluun voidaan ottaa mukaan myös kiusattu. (lomake 4).

Ryhmäkeskustelussa sovitaan seurantakeskustelun ajankohta, joka on noin 2 viikkoa tapauksen selvittämisen aloittamisesta.

Kun KiPu-tiimi on keskustellut kiusaamistapauksesta kiusatun ja kiusaajien kanssa, KiPu-tiimin jäsen on yhteydessä kiusatun ja kiusaajien huoltajiin sekä mahdollisesti tapausta selvittäneiden oppilaiden huoltajiin. Huoltajia tiedotetaan tapahtuneesta ja kerrotaan seuranta-ajasta. Huoltajia pyydetään keskustelemaan oppilaan kanssa tapahtuneesta.

Vaihe 3.

Seurantakeskustelussa KiPu-tiimin jäsenet tapaavat aluksi kiusatun oppilaan. Hänen kanssaan varmistutaan siitä, että tilanne on muuttunut paremmaksi. (Lomake 5) Tämän jälkeen tavataan yhtä aikaa kaikki kiusaamiseen osallistuneet oppilaat, ja tarkistetaan, ovatko tehdyt sopimukset pitäneet ja kiusaaminen loppunut. (Lomake 6) Mikäli näin on tapahtunut, annetaan kiitosta ja asia jää siihen.

Kaikki KiPu-tiimin toimintaan liittyvät keskustelut kiusatun ja kiusaajien kanssa dokumentoidaan ja arkistoidaan. Myös huoltajayhteydenotot kirjataan.

Vaihe 4. (Jos kiusaaminen jatkuu.)

Jos kiusaaminen jatkuu edelleen, järjestää KiPu-tiimi välittömästi laajennetun tapaamisen. Tapaamiseen osallistuvat asiaa hoitaneen KiPu-tiimin lisäksi rehtori ja koulukuraattori sekä kiusattu että kiusaavat oppilaat huoltajineen. Palaverissa sovitaan pelisäännöt sille, että kiusaaminen loppuu varmasti. Tarvittaessa KiPu-tiimi pyytää laajennettuun palaveriin mukaan myös koulupoliisin.

Kuvio 6. Kiusaamistilanteiden KiPu -selvittämismalli.

Kaikki eivät ole vastuussa kiusaamisesta, mutta kaikki ovat vastuussa sen lopettamisesta.

Häirintään puuttuminen

Kaikenlainen häirintä on aina ei-toivottua ja yksipuolista. Toiseen henkilöön kohdistunut huomio muuttuu häirinnäksi tai ahdisteluksi ainakin silloin, jos sitä jatketaan, vaikka kohteeksi joutunut on ilmaissut pitävänsä sitä loukkaavana tai vastenmielisenä. Lähtökohtana on henkilön oma kokemus. Se, mitä koetaan häirinnäksi tai ahdisteluksi, riippuu henkilöstä, tilanteesta, osapuolten välisestä suhteesta ja vuorovaikutuksesta sekä aikaisemmista kokemuksista.

Jokaisella kouluyhteisön jäsenellä tulee olla oikeus määritellä omat rajansa sekä velvollisuus tunnistaa toisten rajat ja kunnioittaa niitä. Jokaisella yhteisöön kuuluvalla on oikeus omaan kehoonsa, tunteisiinsa ja mielipiteisiinsä, oikeus määrittää omat rajansa, määrätä kuka saa koskea ja mihin sekä oikeus ympäristöön, jossa saa näyttää omalta itseltään. Kaikenlainen häirintä ja ahdistelu loukkaavat yksilön oikeutta henkilökohtaiseen vapauteen ja itsemääräämiseen.

Häirintä voi olla seksuaalista tai esimerkiksi henkilöön ikään, alkuperään, uskontoon, vakaumukseen, terveydentilaan tai vammaisuuteen liittyvä häiritsevä käyttäytyminen.

Häirintä voi olla muodoiltaan verbaalista, non-verbaalista tai fyysistä. Häirintä voi näyttäytyä monella tavalla. Suoran henkilökohtaisen häirinnän lisäksi myös sosiaalisen median kautta tapahtuva häirintä tulee ottaa vakavasti.

Kokemus seksuaalisesta häirinnästä voi syntyä esimerkiksi seuraavin yksilöä loukkaavin tavoin:

sukupuolisesti vihjailevat eleet tai ilmeet

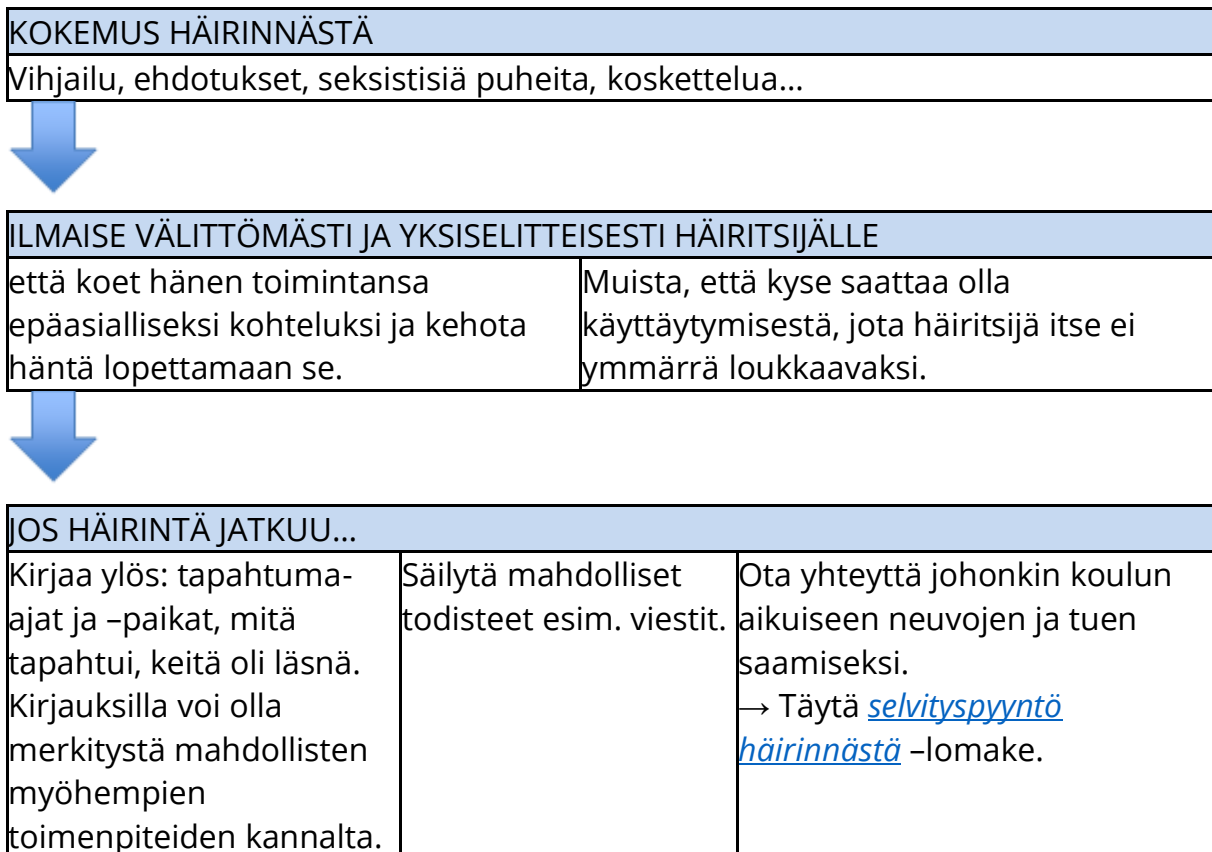
härskit puheet, kaksimieliset vitsit

vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat asiattomat huomautukset tai kysymykset

esille asetetut pornografiset tai yliseksuaaliset painotuotteet

seksuaalisesti värittyneet kirjeet, puhelinviestit ja sähköpostit
 häiritsevä fyysinen koskettelu
 sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset
 raiskaus tai sen yritys
 halventavat puheet toisesta sukupuolesta tai toisen sukupuolen alentaminen yhteisön vuorovaikutustilanteissa, valinnoissa ja päätöksissä

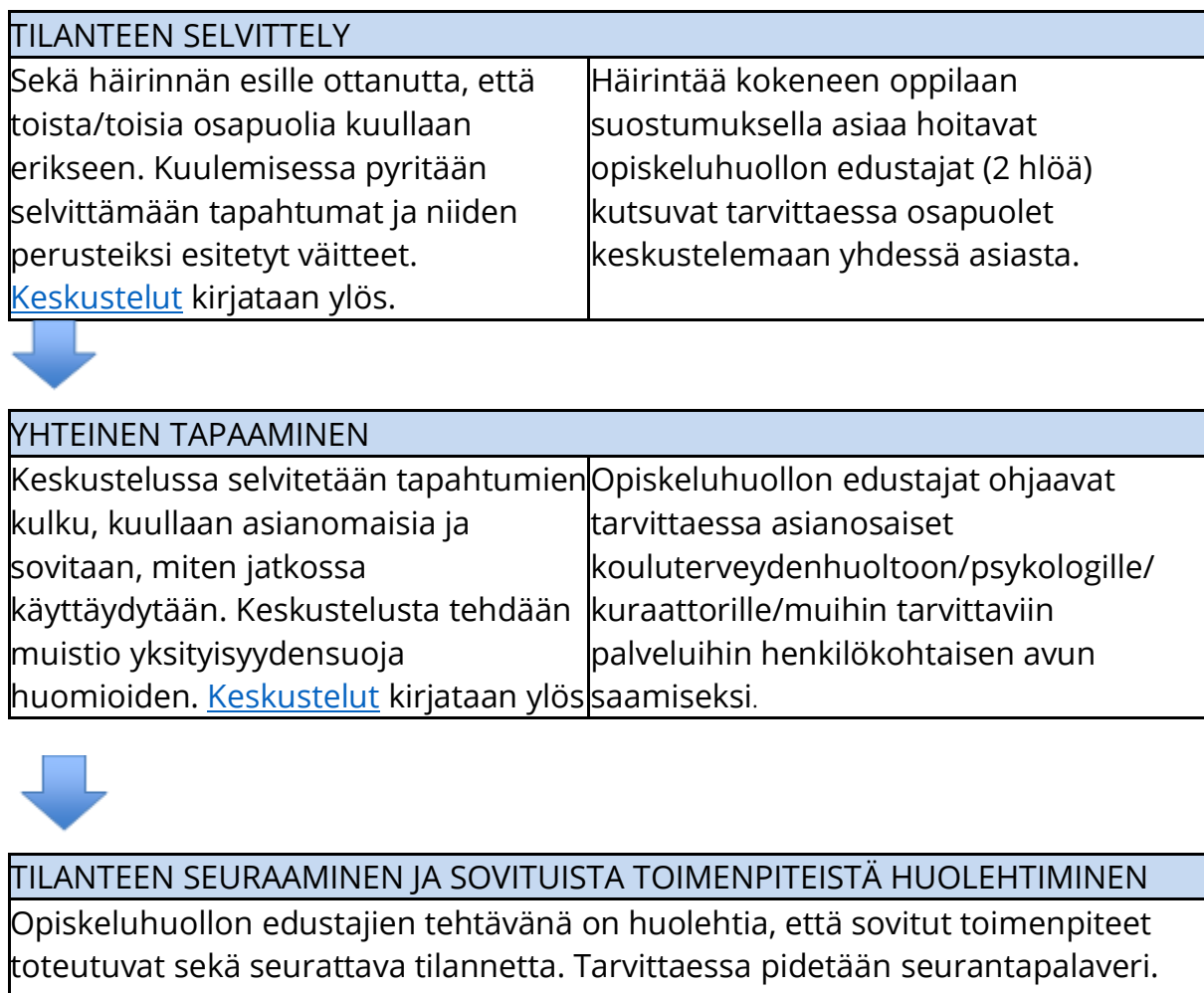
Jos koulu yhteisössä ilmenee häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua, tilanteen korjaamiseksi on ryhdyttävä toimenpiteisiin. Häirinnän kohteeksi joutunut täyttää *Selvityspyyntö häirinnästä* -lomakkeen yhdessä jonkun koulun aikuisen kanssa tai itsenäisesti. Selvityspyyntö toimitetaan opiskeluhoollon edustajalle, joka ottaa asian esille kerran viikossa kokoontuvassa koulukohtaisessa opiskeluhoollon, jossa sovitaan asian selvittämisen työnjako. Kuviossa 7 on kuvattu toimintamalli häirintätilanteeseen joutuneelle.

Kuvio 7. Toimintamalli, jos joudut häirinnän kohteeksi.

Häirintäilmoituksiin tulee suhtautua vakavasti ja häirintätilanteissa häiritsijä on aina vastuussa. Häirintävaihteet pitää aina selvittää ja kaikilla osapuolilla tulee olla oikeus tulla kuulluksi. Näin varmistetaan kaikkien osapuolten oikeusturvan toteutuminen. Jos häirintä sisältää fyysisen koskemattomuuden tahallisen

loukkauksen tai uhkauksen siitä, asia annetaan viranomaisten selvitettäväksi. Häirintätilanteen selvittelyprosessi on kuvattu kuviossa 8.

Kuvio 8. Häirintätilanteen selvittelyprosessi.

Mikäli häirintä ei lopu, voidaan häiritsijälle määrätä kurinpitorangaistuksena kirjallinen varoitus tai määräaikainen erottaminen. Määräaikaisen erottamisen käsittelyyn osallistuu myös sosiaalihuollon edustaja.

7.4. Lukio

7.4.1. Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi ja puuttumiseksi

Kiusaamiseen puuttuminen

Kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puututaan heti, kun siitä saadaan tieto. Selvät pahoinpitelyt ilmoitetaan poliisille. Kiusaamisen käsittelyssä sovelletaan peruskoulusta tuttuja KiVa-koulun periaatteita. Kiusaamistilanteita ratkoo ensisijaisesti ryhmänohjaaja apunaan kuraattori, terveydenhoitaja tai lukion rehtori.

Kiusaamisen vastaiset toimenpiteet kohdennetaan erityisesti kiusaamiseen osallistuneisiin ja kiusattuihin nuoriin. Koulun yleiseen ilmapiiriin ja opiskelijoiden käyttäytymiseen voidaan puuttua yleisemmin lukion kehittämiskeskustelutilaisuuksissa ja ryhmänohjaajan tuntien avulla.

Kaikilla koulun aikuisilla on vastuu kiusaamisen huomaamisessa ja siihen puuttumisessa. Myös opiskelijoiden ja huoltajien julkituomat kiusaamistapaukset täytyy selvittää välittömästi. Keskeisessä asemassa on ryhmänohjaaja, joka tutustuu oman ohjausryhmänsä opiskelijoihin ja kerää palautetta koulutyön sujumisesta. Kiusaamisen selvittämisen toimintamalli on kuvattu kuviossa 9. Ilmi tulleet kiusaamistapaukset ja niiden käsittely on syytä kirjata ja pöytäkirja toimitetaan rehtorille.

TOIMINTAMALLI KIUSAAMISTAPAUSTEN SELVITTÄMISEKSI

TOIMINTAMALLI KIUSAAMISTAPAUSTEN SELVITTÄMISEKSI
1. Kaikki ovat velvollisia ilmoittamaan havaitusta kiusaamisesta. Kiusaamistapausten selvittäminen on koulun aikuisten vastuulla.
2. Yksittäiset, ei toistuvat riitatilanteet selvitetään ryhmänohjaajan johdolla. Vakavammissa tapauksissa rehtori on mukana selvittämisessä. Mikäli kyseessä on väkivaltaa tai omaisuuteen kohdistuvaa ilkivaltaa sisältävä tilanne, otetaan yhteys alaikäisen opiskelijan huoltajaan ja tarvittaessa poliisiin. Kiusaamis- tai vahingonkorvaustilanteissa on mahdollisuus myös sovittelun käyttöön.
3. Mikäli kiusaaminen on systemaattista ja/tai toistuvaa, käsitellään tapaus ryhmänohjaajan johdolla ja mukaan otetaan tarvittaessa rehtori. Asian käsittelyyn voi osallistua myös kuraattori, kouluterveydenhoitaja tai muita tarpeellisiksi katsottuja tahoja.
Vaihe 1: - Kiusaamisen ensi vaiheessa vastuuhenkilö on aikuinen, joka saa tiedon mahdollisesta kiusaamisesta. Hän täyttää KiPu-lomakkeen (Kiusaamiseen Puuttuminen) ja arvioi, onko kyseessä kiusaaminen vai yksittäinen konfliktitilanne.
Vaihe 2:

- Ryhmänohjaaja ottaa kiusaamistapauksen käsiteltäväkseen ja kutsuu avukseen toisen aikuisen - jokaista kiusaamistapausta selvittää kaksi aikuista.
- Ensimmäiseksi keskustellaan kiusatuksi tulleen opiskelijan kanssa ja selvitetään tarkempi kuva siitä, mitä on tapahtunut ja milloin. Samalla selvitetään, kuinka kauan kiusaaminen on jatkunut ja ketkä siihen ovat osallistuneet.
- Kun kiusatun kanssa on puhuttu, käydään erilliset keskustelut kaikkien niiden kiusaamiseen osallistuneiden kanssa, joiden nimet ovat nousseet esiin silloin, kun kiusaamisesta on ilmoitettu tai kun on keskusteltu kiusatun kanssa. Kiusaajille tehdään selväksi, että kiusaaminen on havaittu ja sitä ei hyväksytä. Samana päivänä keskustellaan myös kiusaajien kanssa ryhmänä, ja harkinnan mukaan mukana voi olla myös kiusattu. Ryhmäkeskustelussa sovitaan seurantakeskustelun ajankohta noin 1 - 2 viikon päähän.
- Seurantakeskustelussa tavataan ensin kiusattu opiskelija ja hänen kanssaan varmistetaan, onko tilanne muuttunut parempaan suuntaan. Tämän jälkeen tavataan yhtä aikaa kaikki kiusaamiseen osallistuneet opiskelijat ja tarkistetaan, onko tehdyistä sopimuksista pidetty kiinni ja onko kiusaaminen loppunut. Mikäli näin on tapahtunut, kiitetään kiusaajia oikeasta toiminnasta, ja asian käsittely jää siihen.

Vaihe 3 (jos kiusaaminen jatkuu):

- Jos kiusaaminen jatkuu edelleen, järjestää ryhmänohjaaja laajennetun tapaamisen, johon osallistuvat ainakin rehtori ja koulukuraattori. Mukaan pyydetään myös mahdolliset huoltajat sekä muita tarpeelliseksi koettuja tahoja. Palaverissa sovitaan pelisäännöt sille, että kiusaaminen loppuu varmasti. Tarvittaessa asia viedään eteenpäin poliisille.

Kuvio 9. Kiusaamisen selvittämisen toimintamalli

Häirintään puuttuminen

Kaikenlainen häirintä on aina ei-toivottua ja yksipuolista. Toiseen henkilöön kohdistunut huomio muuttuu häirinnäksi tai ahdisteluksi ainakin silloin, jos sitä jatketaan, vaikka kohteeksi joutunut on ilmaissut pitävänsä sitä loukkaavana tai vastenmielisenä. Lähtökohtana on henkilön oma kokemus. Se, mitä koetaan häirinnäksi tai ahdisteluksi, riippuu henkilöstä, tilanteesta, osapuolten välisestä suhteesta ja vuorovaikutuksesta sekä aikaisemmista kokemuksista.

Jokaisella kouluyhteisön jäsenellä tulee olla oikeus määritellä omat rajansa sekä velvollisuus tunnistaa toisten rajat ja kunnioittaa niitä. Jokaisella yhteisöön kuuluvalla on oikeus omaan kehoonsa, tunteisiinsa ja mielipiteisiinsä, oikeus määrittää omat rajansa, määrätä, kuka saa koskea ja mihin, sekä oikeus ympäristöön, jossa saa näyttää omalta itseltään. Kaikenlainen häirintä ja ahdistelu loukkaavat yksilön oikeutta henkilökohtaiseen vapauteen ja itsemääräämiseen.

Häirintä voi olla seksuaalista tai esimerkiksi henkilön ikään, alkuperään, uskontoon, vakaumukseen, terveydentilaan tai vammaisuuteen liittyvä häiritsevä käyttäytyminen.

Häirintä voi olla muodoiltaan verbaalista, non-verbaalista tai fyysistä. Häirintä voi näyttäytyä monella tavalla. Suoran henkilökohtaisen häirinnän lisäksi myös sosiaalisen median kautta tapahtuva häirintä tulee ottaa vakavasti.

Kokemus seksuaalisesta häirinnästä voi syntyä esimerkiksi seuraavin yksilöä loukkaavin tavoin:

- sukupuolisesti vihjailevat eleet tai ilmeet
- härskit puheet, kaksimieliset vitsit
- vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat asiattomat huomautukset tai kysymykset
- esille asetetut pornografiset tai yliseksuaaliset painotuotteet
- seksuaalisesti värityneet kirjeet, puhelinviestit ja sähköpostit
- häiritsevä fyysinen koskettelu
- sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset
- raiskaus tai sen yritys
- halventavat puheet toisesta sukupuolesta tai toisen sukupuolen alentaminen yhteisön vuorovaikutustilanteissa, valinnoissa ja päätöksissä

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta kerätään tietoa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyjen avulla. Kysely järjestetään joka toinen vuosi kevätlukukauden aikana. Tulokset käsitellään, niistä tiedotetaan ja niistä keskustellaan henkilökunnan ja opiskelijoiden kanssa.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyjen lisäksi tietoa saadaan ryhmänohjaajien ja opinto-ohjaajan haastattellessa opiskelijoita, opiskelijakunnan hallituksen kokouksista ja opettajien henkilökohtaisissa keskusteluissa opiskelijoiden kanssa.

Lukion opiskelijakunnasta valitaan vuodeksi kerrallaan tasa-arvovaltuutettu, jonka puoleen opiskelijat voivat kääntyä, mikäli opettajaa on vaikea lähestyä. Tasa-arvon loukkaamiseen liittyvät asiat ovat luottamuksellisia, ja tasa-arvovaltuutettu ja opiskelijakunnan ohjaava opettaja huolehtivat siitä, että tasa-arvovaltuutetun tietoon saatettu tasa-arvon loukkaus tulee asiallisesti käsitellyksi.

Häirintätapauksessa häirinnän kohteena oleva henkilö ilmaisee häiritsijälle, että tämän käytös on ei-toivottavaa. Mikäli häirintä tästä huolimatta toistuu tai häirinnän kohteena oleva henkilö tarvitsee tukea asian selvittämisessä, voi hän kääntyä opettajansa, oppilaskunnan tasa-arvovaltuutetun tai rehtorin puoleen tilanteen selvittämiseksi.

Opiskelijoita koskevissa tilanteissa henkilökunnan ja opiskelijoiden velvollisuus on tuoda häirintätapaukset esille. Ryhmänohjaajat vastaavat omasta valvontaryhmästään ja viime kädessä vastuu toiminnasta on rehtorilla. Henkilökuntaa koskevissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusongelmissa rehtori on ensimmäinen vastuuhenkilö. Jos rehtori on itse asianosainen, vastuu siirtyy kunnan hallintojohtajalle ja kunnanjohtajalle.

Jokainen lukiossa työskentelevä toteuttaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta omalla asenteellaan ja käytöksellään. Häirintätilanteiden ratkaisemisessa noudatetaan samoja toimintaperiaatteita kuin kiusaamiseen puuttumisessa.

Mikäli häirintä ei lopu, voidaan häiritsijälle määrätä kurinpitorangeistuksena kirjallinen varoitus tai määräaikainen erottaminen lukiosta.

7.5. Ranuan kr. kansanopisto

7.5.1. Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi ja puuttumiseksi

Oppilaitoksen oppimisympäristön tulee tukea opiskelijan oppimista ja kasvua ja sen on oltava fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti oppilaalle turvallinen. Oppilaitoksen järjestyssäännöt sekä ohjeet on laadittu tukemaan tätä tavoitetta. Oppilaitoksessa tehdään häirintää, kiusaamista ja väkivaltaa ehkäisevää työtä viikoittain opintopolunohjaajan- ja opistotunneilla sekä teemapäivinä. Oppilaiden itsetuntemusta, onnistunutta vuorovaikutusta, tunnetaitoja ja ryhmäyttämistä lisäävät aiheet on suunniteltu ja esitellyt oppilaitoksen opetussuunnitelmassa, mutta tarvittaessa niitä voidaan kohdentaa jokaisen vuosikurssin erityistarpeiden perusteella.

Koko oppilaitoksen henkilöstö on velvollinen puuttumaan näkemäänsä häirintä-, kiusaamis- tai väkivaltatilanteisiin välittömästi sekä viemään asia tiedoksi kuraattorille ja asian vakavuudesta riippuen myös rehtorille. Opiskelijoilta kerätyssä palautteessa 3 krt/vuosi kartoitetaan mahdollisia kiusaamiskokemuksia. Kuraattori ja tarvittaessa myös muu henkilöstö (erityisesti opintopolunohjaaja ja/tai opettajat) työskentelevät asian parissa tarvittavan ajan. Tarvittaessa asiaa varten kokoonpannaan monialainen asiantuntijaryhmä tai asiaa käsitellään opiskeluhuoltoryhmässä. Erityisen vaikeissa tapauksissa voidaan konsultoida oppilaitoksen ulkopuolisia asiantuntijoita. Kiusaamistapausten käsittelyyn on laadittu oma toimintamalli, joka löytyy opiston kriisisuunnitelmasta.

8. Liite 1 Kriisisuunnitelmat

Kriisisuunnitelma päivitetään vuosittain lukuvuoden alussa.

Kriisisuunnitelma löytyy tulostettuna oppilaitoksen turvallisuuskansiosta sekä perusopetuksessa opetushenkilöstön käytössä olevasta Driven lukuvuosikansion alakansiosta Turvallisuus.

Kriisisuunnitelmat käydään henkilöstön kanssa läpi lukuvuoden ensimmäisessä suunnittelupäivässä.

9. Liite 2 Perusopetuksen lomakkeet ja liitteet

10. Liite 3 Varhaiskasvatuksen lomakkeet ja liitteet

11. Liite 4 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma